

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra soukromého práva

Manželské majetkové právo

Diplomová práce

**Matrimonial property law
Master thesis**

VEDOUCÍ PRÁCE
Prof. JUDr. Mgr. Josef Salač, Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Bc. Milan Vobořil

PRAHA
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 20.8.2024

Bc. Milan Vobořil

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu mé diplomové práce panu prof. JUDr. Mgr. Josefu Salačovi, Ph.D. za poskytnutí odborných rad, věcné připomínky, ochotu a vstřícný přístup během zpracování práce.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou manželského majetkového práva, kdy se bude věnovat třem základním režimům. Jedná se o režim zákonný, režim smluvní a režim založený rozhodnutím soudu. V rámci tématu je také důležitá právní úprava této oblasti majetkových vztahů a porovnání české a rakouské právní úpravy manželského majetkového práva.

Klíčová slova

manželské majetkové právo, manželství, občanský zákoník, režim založený rozhodnutím soudu, smluvený režim, společné jmění manželů, zákonný režim

Annotation

This diploma thesis deals with the issue of matrimonial property law, where it will focus on three basic regiments. This is a statutory régime, a contractual régime and a régime established by a court decision. The legal regulation of this area of property relations and the comparsion of czech and austrian legal regulation of matrimonial property law are also amportant within the topic.

Keywords

matrimonial property law, marriage,civil code, régime established by court decision, contracted mode, join property of the spouse, legal regime

Obsah

Úvod.....	7
1 Základní pojmy související s manželským majetkovým právem	10
1.1 Manželé	10
1.2 Manželství	11
1.3 Manželské majetkové právo.....	13
1.4 Společné jmění manželů	14
2 Občanský zákoník z roku 1964	17
2.1 Právní úprava do roku 2013.....	17
3 Manželské majetkové právo.....	23
3.1 Zákonný režim	23
3.1.1 Společný majetek	25
3.1.2 Osobní majetek	27
3.1.3 Správa v zákonném režimu	27
3.2 Smluvený režim	29
3.2.1 Předmanželská smlouva	30
3.2.2 Vznik společného jmění v době zániku manželství.....	31
3.2.3 Veřejný seznam.....	32
3.2.4 Správa ve smluveném režimu	33
3.3 Režim založený rozhodnutím soudu	34
3.3.1 Správa režimu založeného rozhodnutím soudu	36
3.4 Režim oddělených jmění	37
3.5 Ochrana třetích osob.....	38
3.5.1 Problematika exekuce	40
3.6 Bydlení manželů	41
3.7 Domácí násilí	43

4	Manželské majetkové právo v mezinárodním právu soukromém.....	46
4.1	Prameny evropského a mezinárodního práva.....	47
4.2	Právní úprava v českém právním řádu.....	48
5	Srovnání s rakouskou právní úpravou	50
6	Závěr.....	55
7	Seznam použitých zkratek	59
8	Seznam použité literatury.....	60
	Tištěné prameny	60
	Právní prameny	63
	Judikatura	64
	Elektronické prameny	65

Úvod

Téma „Manželské majetkové právo“ jsem si vybral na základě vlastních zkušeností a zjištění, že se jedná o velmi aktuální téma. Ovšem i přesto, že jde o institut, ve kterém se velká část populace denně pohybuje, nezná jeho detailní parametry a stanovené funkce.

Lze uvést, že pokud spolu muž a žena vstupují do manželského svazku, nepochybně od tohoto rozhodnutí očekávají zejména dlouhodobost, stabilitu a určité jistoty. Tuto problematiku neopomíjí ani český zákonodárce, který se věnuje poměrně detailní úpravě manželských práv a povinností. V tuzemském právním řádu je tedy upraven nejen samotný vznik manželství, dále jsou upravena rovněž práva a povinnosti během samotného trvání manželství a úprava je poskytnuta pochopitelně rovněž z hlediska problematiky skončení manželství. Ačkoliv v současné době jsou majetkové poměry manželů upraveny v tuzemském právním řádu poměrně podrobně, v minulosti tomu tak nebylo zdaleka vždy. S institutem manželství pak pochopitelně úzce souvisejí rovněž otázky týkající se bydlení manželů. Stávající právní úprava je přitom v tomto ohledu propracovanější ve srovnání s úpravou před rekodifikací soukromého práva, ke které došlo na počátku roku 2014. V průběhu historie bylo navíc možné sledovat vývoj v oblasti rovnoprávnosti mezi mužem a ženou ve spojení s majetkovými vztahy a bydlením. Kromě české právní úpravy má přitom na podobu manželského majetkového práva vliv také evropská a mezinárodní právní úprava v této oblasti.

Manželské majetkové právo tedy obecně představuje soubor ustanovení ve vztahu k majetkovým poměrům manželů. Velice důležitou součástí manželského majetkového práva je přitom takzvaný institut společného jmění manželů. Tento zákonný majetkový režim vzniká právě v souvislosti s uzavřením manželství a jeho součástí je zásadně to, čeho nabytí jeden z manželů nebo čeho nabyli manželé společně, dále pak rovněž dluhy převzaté za trvání manželství (s určitými výjimkami). Společné jmění manželů přitom může být v praktické rovině spravováno ve třech odlišných režimech, a to konkrétně v zákonném režimu, ve smluvném režimu, případně pak alternativně v režimu založeném rozhodnutím soudu.

Diplomová práce se s ohledem na stálou aktuálnost zaměřuje právě na otázku manželského majetkového práva a jejím základním cílem je analýza platné právní úpravy v oblasti manželského majetkového práva, na jejímž základě dále v této práci zformuluji odpovídající náměty *de lege ferenda*. Dílčím cílem diplomové práce je kromě toho také vymezení základních pojmů z oblasti manželského majetkového práva a jejich podrobnější vysvětlení.

Diplomová práce je pro dosažení stanoveného cíle rozdělena do několika hlavních kapitol, které se tématicky zaměřují na určitý okruh problémů. První kapitola vymezuje pro porozumění tématu základní termíny a východiska tématu této práce. Jedná se především o pojmy manželství, manželé, přiblížení obsahu a významu manželského majetkového práva a také o základní charakteristiku institutu společného jmění manželů a jeho účelu. Druhá kapitola diplomové práce provádí stručný exkurz do problematiky vývoje právní úpravy v oblasti majetkového práva. Práce zde prezentuje pojetí právní úpravy před přijetím současného zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, kdy těžiště právní úpravy představoval zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Třetí kapitola této diplomové práce představuje jádro práce, je zde provedena komplexní analýza platné právní úpravy manželského majetkového práva v tuzemském prostředí, zejména jsou analyzovány jednotlivé režimy, ve kterých může být společné jmění manželů spravováno, zde se věnuji také problematice ochrany třetích osob, bydlení manželů a stručně rozebírám také otázku domácího násilí v manželských vztazích. Čtvrtá kapitola diplomové práce se zaměřuje na téma zakotvení manželského majetkového práva v českém právním řádu, evropském i mezinárodním právu. V páté kapitole diplomové práce poté provádím stručnou komparaci základních rysů manželského majetkového práva s platnou úpravou v rakouském právním řádu. V závěru této předkládané práce jsou poté veškeré poznatky shrnuty.

Pro naplnění cíle diplomové práce je aplikováno několik výzkumných metod. První touto výzkumnou metodou je metoda literární rešerše, jejím prostřednictvím jsou shrnuty a prezentovány dostupné názory českých i zahraničních odborníků na téma, kterým se tato diplomová práce zabývá. K dispozici je v současnosti dostatek kvalitní odborné literatury a článků z oblasti manželského majetkového

práva. Kromě odborných monografií a článků je čerpáno také ze závěrů judikatury, která se v minulosti již vyjadřovala k tématu manželského majetkového práva. Dále je aplikována také metoda analýzy, která slouží zejména pro hloubkové prozkoumání tématu této práce a jednotlivých souvislostí. Velice důležitou výzkumnou metodou je metoda deskripce, která je aplikována v textu práce zejména za účelem analýzy platné právní úpravy *de lege lata* a interpretace obsahu těchto platných právních norem. Aplikována je také metoda komparace, a to za účelem porovnání platné tuzemské právní úpravy v oblasti manželského majetkového práva s rakouskou právní úpravou. Následně je prostřednictvím výzkumné metody syntézy dospěno k určitému jednotnému souhrnu.

Hlavním účelem této diplomové práce je tedy zejména seznámení čtenáře práce s platnou právní úpravou v oblasti manželského majetkového práva. Smyslem je rovněž určité zhodnocení této právní úpravy *de lege lata* a stanovení možných optimálních návrhů *de lege ferenda* na základě této analýzy. Diplomová práce se proto může stát cenným zdrojem poznatků pro každého, kdo se o téma manželského majetkového práva zajímá.

1 Základní pojmy související s manželským majetkovým právem

V následující úvodní kapitole této diplomové práce se budu věnovat vymezení základních pojmů, které bezprostředně souvisejí s manželským majetkovým právem. Definován bude v souladu s platnou právní úpravou pojem manželů, poté bude vymezen v návaznosti na to také samotný institut manželství, charakterizován bude stručně obsah manželského majetkového práva a také bude bližší pozornost zaměřena na institut společného jmění manželů.

1.1 Manželé

Nejprve je vhodné vymežit, jakým způsobem platné české právo pohlíží na vymezení pojmu manželů. Tento pojem však v současnosti zákonodárce jednoznačně nevymezuje, proto je nutné jej odvodit na základě definice institutu manželství. Jako manželé jsou platným právem vnímány pouze osoby opačného pohlaví, a tedy žena a muž, mezi kterými došlo na bázi svobodného, úplného a souhlasného projevu k uzavření manželského svazku.¹ Důležité je samozřejmě to, aby byl tento manželský svazek uzavřen zákonným způsobem, a tedy v souladu s požadavky kladenými platným zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ).

Důležitým omezením, které v současnosti zakotvuje platné právo, je omezení v podobě nemožnosti mít větší počet manželek či manželů. Stejně tak nepřichází v úvahu ani to, aby došlo k uzavření manželského svazku mezi osobami stejného pohlaví. Manželi se tedy mohou stát vždy a bez výjimek pouze osoby opačného pohlaví. S ohledem na téma této práce pak je důležitá zejména skutečnost, že manželé se pohybují v režimu společného jmění manželů, některý majetek a závazky přitom mohou být v praktické rovině součástí výhradního jmění některého z manželů. To se následně projevuje významně v rámci případného vypořádání

¹ viz ust. § 655 platného zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

majetku, které je ovládáno zásadou rovnoprávného postavení manželů ve vztahu k vypořádávanému jmění.²³

1.2 Manželství

Velice důležitým pojmem zkoumaného tématu je pochopitelně pojem manželství, který je v existující právní úpravě zákonodárcem přímo definován. V minulosti přitom byla právní úprava rodinného práva zejména součástí zákona č. 94/1993 Sb., o rodině. Právní problematika manželství a rodiny pak byla upravena poněkud roztržitě, kdy byla zejména součástí zákona o rodině, ale také zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, kdy se této problematice věnovala především ust. o vypořádání společného jmění manželů, nájmu bytu atd. Nicméně s účinností od počátku ledna roku 2014 došlo ke zrušení zákona o rodině, zrušen byl také občanský zákoník. Naopak došlo k přijetí již zmíněného NOZ, který komplexně v současnosti upravuje problematiku rodinného práva v naší zemi.⁴ Ačkoliv je institut manželství upraven v současnosti obdobně, jako jej zakotvovala předchozí právní úprava, patrné jsou určité změny týkající se vnímání účelu manželství, resp. jeho funkcí ve společnosti.

V ust. § 655 NOZ je tedy v současnosti uvedeno, že manželství představuje svazek trvalý, který je uzavřen mezi mužem a ženou na základě zákona. Přestože moderní právní úprava umožňuje vedle toho rovněž uzavření registrovaného partnerství⁵ mezi osobami totožného pohlaví, registrované partnerství není možné považovat za manželství, které je uzavřeno na základě NOZ. Institut registrovaného partnerství je právně upraven prostřednictvím zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství. Tento právní předpis upravuje vznik registrovaného partnerství coby trvalého společenství dvou osob totožného pohlaví, stanovuje také jejich práva a povinnosti, zánik registrovaného partnerství

² TOMEŠOVÁ, Jana. Srovnání právní úpravy manželství a nesezdaného soužití – IV. díl, majetkové vypořádání. *Právní prostor*, 2016.

³ k tomuto například viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2011, sp. zn. 22 Cdo 3569/2011

⁴ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník. 2., aktualizované vydání. Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 11

⁵ Problematice odlišení registrovaného partnerství od manželství se blíže věnuje kupříkladu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.5.2018, sp. zn. 8 As 230/2017 – 41

i některé další otázky. V současnosti přitom právní úprava představuje nadále samostatnou problematiku upravenou tímto specifickým právním předpisem.⁶

Manželství jako vzájemný vztah je založen na projevu svobodné vůle, z čeho vyplývá, že ani ze strany dané právní úpravy není možné uplatňovat ustanovení o nedostatku vážnosti a vůle, a tedy není možné od takového závazku ustoupit.

Důležitým znakem institutu manželství je také jeho trvalost, což reflektuje vážnost tohoto svazku, který je považován také platným právem za svazek stabilní, u kterého je právě naplněním tohoto požadavku naplněn jeho samotný účel. Trvalost v podobě tohoto definičního znaku je přitom nutné brát v potaz již v období vstupu snoubenců do manželství. Důležitou roli pak tedy sehrává vlastní vůle těchto snoubenců k tomu, aby byl takový trvalý svazek vytvořen.⁷

Zákonodárce kromě toho rovněž stanovuje konkrétní účel manželství, za který lze tedy pokládat založení rodiny, následnou výchovu dětí a kromě toho rovněž poskytování vzájemné podpory a pomoci mezi manželi. Kromě toho je smyslem institutu manželství rovněž poskytování vzájemné podpory a pomoci z důvodů zdravotních, sociálních nebo také ekonomických.⁸ Zde došlo k jistému rozšíření dané definice oproti předchozí právní úpravě, která neobsahovala pojmy vzájemná podpora a pomoc.

Z uvedeného tedy plyne, že v tuzemském právním řádu požívá institut manželství zákonné ochrany. Prostřednictvím NOZ je přitom v současnosti coby jeden z ústředních účelů tohoto institutu akcentována vzájemná podpora a pomoc mezi manžely. Manželé jsou vzájemně povinni úctou, jsou povinni žít spolu, zachovávat vzájemnou věrnost, k tomu jsou navíc povinni taktéž vzájemně respektovat důstojnost, podporovat se, společně udržovat rodinné společenství, podporovat zdravé rodinné prostředí a v neposlední řadě provádět společnou péči o děti.⁹

⁶ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 11

⁷ MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-004-8, s. 4 -5

⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

⁹ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 11

Zákonodárce tedy poměrně jasně vymezuje specifické rysy institutu manželství, díky kterým vysvětluje také účel tohoto svazku a jeho úlohu ve společnosti.

Společně s uzavřením manželství pochopitelně oběma manželům vznikají určitá vzájemná práva a povinnosti vymezené prostřednictvím odst. 1 ust. § 687 NOZ, která jsou postavena na důležité zásadě vzájemné rovnosti manželů. Úprava této problematiky je navíc také součástí Protokolu 7 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Tato práva a povinnosti je možné členit do několika základních kategorií. První z nich jsou takzvaná práva a povinnosti osobního rázu, která zakotvuje ust. § 687 odst. 2 NOZ, patří sem ve své podstatě základní rysy a povinnosti manželů, které byly popsány výše v textu této práce. Kromě toho zahrnují tato osobní práva a povinnosti dále rovněž vzájemnou informační povinnost mezi manžely. Druhou takovou kategorií práv a povinností v manželství pak jsou majetková práva a povinnosti, kam patří primárně právě manželské právo majetkové, dále pak také problematika vzájemného zastupování, povinnost hradit náklady rodinné domácnosti¹⁰ a také dědické právo a vzájemná vyživovací povinnost mezi manžely. Třetí skupinou práv a povinností v manželství jsou práva a povinnosti charakteru osobně-majetkového. Tato by mohla zahrnovat otázku manželské vyživovací povinnosti a vzájemné zastupování mezi manžely.¹¹

1.3 Manželské majetkové právo

Pod termínem manželského majetkového práva je obecně možné si představit soubor právních ustanovení, která se vztahují k majetkovým poměrům manželů

¹⁰ pojem rodinné domácnosti přitom označuje tradičně určité společenství společně žijících osob, případně pak alternativně tento pojem může označovat také vybavené obydlí osob. Rodinná domácnost by přitom vždy měla zahrnovat více než jednu osobu, obvykle jde o manžele, nicméně tuto domácnost mohou, a často tomu tak skutečně je, tvořit se samotnými manžely také jiné osoby, a to typicky kupříkladu prarodiče nebo děti. Podle Lavického však ve skutečnosti vytvoření rodinné domácnosti manželů nepředstavuje předpoklad existence manželství, a tedy existuje možnost, aby každý z manželů vytvářel svou vlastní domácnost, aniž by tímto došlo k rozvratu manželství ve smyslu ust. § 755 NOZ. viz LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9, s. 394. Rodinné domácnosti je přitom poskytována příslušná právní ochrana ze strany soukromého práva. viz ŠÍNOVÁ, Renáta a Ondřej ŠMÍD. *Manželství*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-046-8, s. 181 a také TOMEŠOVÁ, Jana. Rodinná domácnost manželů a její ochrana. In: *PrávníProstor.cz* [online]. 2018 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rodinna-domacnost-manzelu-a-jeji-ochrana>

¹¹ MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-004-8.

v širokém ohledu. Součástí manželského majetkového práva jsou přitom důsledky uzavření manželství, které se projevují v majetkové oblasti nejen mezi manžely (a tedy ženou a mužem), ale stejně tak i mezi manžely a dalšími (třetími) osobami (může se typicky jednat například o osoby vystupující v postavení věřitelů).¹² Manželské majetkové právo je tvořeno zejména společným jměním manželů (SJM), u kterého právní předpisy předpokládají, že vznikne zároveň s uzavřením manželství. Tedy SJM lze základně rozdělit na režim zákonný, smluvní nebo založený rozhodnutím soudu¹³, SJM se budu podrobněji věnovat v následující podkapitole diplomové práce.

Ševčík k problematice uvádí, že v oblasti manželského majetkového práva se po provedené rekodifikaci soukromého práva v současnosti významně projevuje nová autonomie vůle manželů, která je spojena s možností prostřednictvím dohody si zákonná práva měnit ve větším rozsahu, než tomu bylo za doby platnosti předchozí právní úpravy. Stejně tak však není možné ponechat stranou zájmu ani novou tendenci zákonodárce posilovat postavení věřitelů manželů vůči ochraně manželů a jejich společného majetku.¹⁴

1.4 Společné jmění manželů

Velice důležitým institutem je institut společného jmění manželů. Společné jmění manželů je možné vnímat jako určitou specifickou formu majetkového společenství, která odpovídá úpravě majetkových vztahů mezi manžely. Je možné tento institut vnímat také jako výraz rovnoprávného postavení manželů v manželství, z hlediska hospodářského a také jako výraz jednoty manželství. Ke vzniku SJM dochází okamžikem uzavření manželského svazku, a to bezprostředně ze zákona. Roli přitom nesehrává to, zda manželé společně žijí ve společné domácnosti – právním důvodem vzniku SJM je tedy v tomto případě právě zákon. V úvahu případně přichází také odložení vzniku SJM prostřednictvím

¹² DVOŘÁK, Jan a SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. *Právní rukověť* (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-597-7, s. 9

¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. (konsolidovaná verze). *Nový občanský zákoník* [online]. Ministerstvo spravedlnosti, © 2013–2015 [cit. 1. 9. 2023].

¹⁴ ŠEVČÍK, Ludvík. *Vyznejte se v rodinném právu: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0221-0, s. 23

vzájemné dohody až ke dni zániku manželství, pakliže se nejedná o věci, které představují obvyklé vybavení společné domácnosti.¹⁵ SJM trvá v průběhu manželství, a to až do jeho zániku. Výjimku tvoří již uvedená dohoda o odložení vzniku SJM a dále možnost uzavření tzv. předmanželské smlouvy, která se je uzavírána prostřednictvím notáře a notářského zápisu.¹⁶

Dále je možné podotknout, že SJM podle ust. § 708 NOZ může vzniknout pouze mezi manžely, pro jeho vznik je tedy obligatorní uzavření manželského svazku. Vzhledem k tomu, že se jedná o kogentní ust., nelze se od této úpravy smluvně odchýlit. Požadováno však pro vznik SJM naopak není to, aby byly plněny manželské povinnosti, aby manželé společně žili nebo bydleli ve společné domácnosti.¹⁷ Dále se SJM také vyznačuje rovností, což je reflektováno v praktické rovině prostřednictvím společné a totožné účasti na nabývání a následném užívání společného majetku a bezpodílové účasti na vykonávání nejen spoluvlastnických práv. V případě manželů přitom není rozsah práva a povinnosti k SJM vymezen prostřednictvím stanoveného podílu.¹⁸

Rozsah SJM je stanoven na základě ust. § 709 a § 710 NOZ, kde je upraveno, že jsou jeho součástí dluhy i majetek, a tedy typicky kupříkladu například manželské obydlí. Do SJM je tedy zařazen veškerý majetek, který byl nabyt jedním či oběma manžely za dobu trvání manželství. Jsou zde zahrnuty odměny, dluhy, pohledávky apod. Rovněž jsou do SJM zařazeny podíly v obchodních společnostech, ovšem práva plynoucí z účasti na společnosti součástí SJM nejsou.¹⁹ SJM může být spravováno v několika různých režimech, a to konkrétně v zákonném režimu dle ust. § 713 a násl. NOZ, dále pak ve smluveném režimu ve smyslu ust. § 722 a násl. NOZ a vynechat nelze ani režim založený na rozhodnutí soudu ve smyslu ust. § 728 NOZ. Této problematice se budu blíže věnovat v následující kapitole

¹⁵ SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualiz. dle nového občanského zákoníku. *Expert (Grada)*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5280-8, s. 77

¹⁶ FIALA, Josef. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

¹⁷ MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-004-8, s. 665

¹⁸ HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ a Lenka WESTPHALOVÁ. *Rodinné právo*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-644-9, s. 156 - 157

¹⁹ FIALA, Josef. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

této diplomové práce. V rámci rozhodování je soud omezen dle ust. § 727 odst. 1 NOZ týkající se obvyklého vybavení domácnosti. Soud nemá možnost vyloučit ani změnit ustanovení, která se jej týkají.

K této problematice lze také doplnit, že dříve SJM zahrnovalo také obvyklé vybavení domácnosti, které nebylo samostatně vymezeno a chráněno zákonodárcem. Toto bylo vyčleněno ze SJM na základě účinnosti ust. § 3038 NOZ. V současnosti charakterizuje obvyklé vybavení domácnosti zákonodárce v ust. § 698 a násl NOZ, zahrnuje přitom soubor movitých věcí.

Po zániku manželského svazku je třeba přistoupit k vypořádání SJM, které probíhá na základě ust. § 736 a násl. současného NOZ. Pokud nedojde k odlišné vzájemné dohodě, pak je určující v tomto směru ust. § 742 NOZ, které zakotvuje právo manželů na podíly v totožné výši. Například podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.3.2016 v situaci, kdy se manželé nedohodnou ve věci užívání bytu po zániku SJM, může se některý z nich obrátit na soud. Důvodem pro vyloučení spoluvlastníka, které souvisí se zaniklým, ale nevypořádaným SJM, může být také problematický a konfliktní vztah, který panuje mezi oběma manžely. Ten manžel, který byl vyloučen, pak má nárok na peněžní odškodnění.²⁰²¹

²⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2016 sp. zn. 22 Cdo 3922/2015

²¹ z toho lze usuzovat na snahu zákonodárce zajistit ochranu slabší straně v manželství

2 Občanský zákoník z roku 1964

V této kapitole diplomové práce bude stručně rozebrána historická právní úprava v oblasti manželského majetkového práva, a to se zaměřením na právní úpravu zakotvenou v rámci zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (OZ). Uvedena tedy budou základní východiska této historické právní úpravy, aby bylo díky tomu možné lépe porovnat a zhodnotit její současnou podobu.

2.1 Právní úprava do roku 2013

V této podkapitole diplomové práce se tedy budu zaměřovat na problematiku právní úpravy manželského majetkového práva do roku 2013. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník obsahoval celkem více než 800 ust. a byl rozdělen do celkem devíti částí. Zákon č. 40/1964 Sb. přinesl do oblasti rodinného práva velmi významné změny. Tento právní předpis, který byl v účinnosti od počátku dubna roku 1964, nesl veškeré znaky doby, ve které vznikl. Opuštěno bylo mnoho tradičních občanskoprávních institutů, převládala v něm kogentní ustanovení a cizorodé veřejnoprávní prvky. Později se přitom stala v souvislosti s celospolečenskými změnami mnohá ust. tohoto zákoníku doslova nepoužitelnými. Na počátku roku 1992 byla provedena jeho zásadní novelizace, kdy tento právní předpis doznal významných změn.²² Zákon č. 40/1964 Sb. zůstal v platnosti až do konce roku 2013.

Prostřednictvím zákona č. 40/1964 Sb. přitom došlo k navrácení právní úpravy majetkových záležitostí mezi manžely opětovně do úpravy občanského zákoníku. Zaveden byl nový institut s názvem bezpodílového spoluvlastnictví manželů, který se inspiroval společenstvím statků podle obecného zákoníku občanského z počátku 19. století.²³²⁴ Tento institut přitom zůstal v českém právním řádu po následující zhruba tři desetiletí, a to konkrétně do konce července roku 1998. Radvanová a Štěpina přitom k problematice uvádějí, že úprava bezpodílového

²² BLAŽEK, Petr. *Základy práva*. Vyd. 3. Eupress. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2012. ISBN 9788074080685, s. 177

²³ BIČOVSKÝ, Jaroslav; HOLUB, Milan a POKORNÝ, Milan. *Společné jmění manželů*. 2. vyd. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-747-8, s. 21

²⁴ v rámci předchozího zákona č. 265/49 Sb., o právu rodinném přitom byla tuzemská právní úprava založena na institutu zákonného majetkové společenství manželů

spoluvlastnictví byla v minulosti poměrně stručná, což autoři připisují skutečnosti, že zákonodárce byl v tomto směru veden pouze omezenou potřebou upravovat přirozený poměr mezi manžely jinak než v základní podobě. Druhým hlavním důvodem bylo rovněž to, že rozsah společného majetku byl zpočátku poměrně významně omezen.²⁵²⁶

Institut bezpodílového spoluvlastnictví se vyznačuje primárně tím, že „každý z manželů je vlastníkem celé věci, přičemž jeho vlastnické právo je omezeno stejným vlastnickým právem druhého manžela.“²⁷ V případě institutu podílového spoluvlastnictví je prostřednictvím podílu vyjádřena míra účasti spoluvlastníka na společné věci.²⁸ Z uvedeného pak je možné odvodit, že právo manžela k dané věci v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů není limitováno prostřednictvím velikosti podílů. Příslušné podíly jsou stanoveny (v totožné výši) až následně v souvislosti se zánikem manželství v rámci vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů.²⁹

Pokud bychom se podívali podrobněji do textu zákona č. 40/1964 Sb., pak v ust. § 143 tohoto předpisu je zakotveno, že součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů je vše, co může představovat předmět osobního vlastnictví,³⁰ dále pak také věci nabyté odděleně oběma manžely v průběhu trvání manželského svazku. Stanoveny byly v tomto ohledu určité výjimky, které zakotvuje písm. a) odst. 1 citovaného ust. Dvořák a Spáčil pak k problematice dodávají, že součástí bezpodílového spoluvlastnictví manželů byl pouze majetek, a tedy nikoliv závazky. Pakliže došlo k jejich vzniku za doby trvání manželského svazku a ve spojení s bezpodílovým spoluvlastnictvím, musely být následně vypořádány analogicky podle ust. 149 a 150 tohoto zákona.³¹

²⁵ nezahrnoval dluhy ani veškerá aktiva

²⁶ RADVANOVÁ, Senta a ŠTĚPINA, Jaroslav. *Majetkové otázky v manželství a rodině. Praktické příručky (Orbis)*. Praha: Orbis, 1967, s. 20

²⁷ viz Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.08.1995, sp. zn. 8 Co 1396/95

²⁸ takto tomu bylo v případě zmíněného zákonného majetkového společenství manželů

²⁹ KRÁLÍK, Michal. *Podílové spoluvlastnictví v občanském zákoníku*. 2. vyd. Beckova edice právní instituty. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-400-1.

³⁰ blíže viz ust. § 127 zákona č. 40/1964 Sb.

³¹ DVOŘÁK, Jan a SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-597-7, s. 43

Dále lze k této problematice podotknout, že nepřichází na základě zákona č. 40/1964 Sb. v úvahu smluvní modifikace bezpodílového spoluvlastnictví manželů. To potvrzují také Dvořák se Spáčil, kteří uvádějí, že tento institut je upraven prostřednictvím kogentních předpisů tak, že není možné, aby manželé odchylně upravili způsob nabývání, trvání a zánik bezpodílového spoluvlastnictví, stejně tak není možné modifikovat ani související práva a povinnosti. V opačném případě by se jednalo o neplatný právní úkon.³²

V odst. 1 ust. § 145 zákona č. 40/1964 Sb. bylo dále zakotveno to, že běžné záležitosti může obstarávat každý z manželů, nicméně v jiných případech je naproti tomu pro zajištění platnosti daného právního jednání nezbytné souhlasné stanovisko obou manželů. Podle stanoviska Švestky šlo navíc v tomto případě o absolutní neplatnost takového právního jednání.³³ Tuto absolutní neplatnost nebylo možné zhojit ani dodatečným udělením souhlasu.³⁴ Na základě novelizace zákona č. 40/1964 Sb. byla poté zavedena do zákona také relativní neplatnost právního jednání, kdy prostřednictvím ust. § 40a byl stanoven taxativní výčet případů relativní neplatnosti a obsahoval mimo jiné rovněž ust. § 145 odst. 1. Díky tomu následně přicházelo v úvahu to, aby takové právní jednání bylo platné do té doby, dokud druhý z manželů nebude namítat jeho neplatnost. V takovém případě je na právní úkon pohlíženo tak, jako by k němu vůbec nedošlo. Institut relativní neplatnosti při správě společného majetku převzal také občanský zákoník z roku 2014.

K zániku bezpodílového spoluvlastnictví docházelo dle této úpravy společně se zánikem manželství, v úvahu přicházelo i zrušení ještě v průběhu trvání manželského svazku na základě návrhu některého z manželů, a to z vážných důvodů.³⁵³⁶ Zákon č. 40/1964 Sb. kromě toho nepracoval až do počátku 80. let 20.

³² DVOŘÁK, Jan a SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. *Právní rukověť* (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-597-7, s. 27

³³ DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří a ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3, s. 141

³⁴ ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-468-0. Svazek I.

³⁵ blíže viz ust. § 148 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb.

³⁶ mezi takové vážné důvody patřilo kupříkladu takové chování manžela, kdy nehospodárně zacházel se společným majetkem, nadměrně užíval alkohol nebo návykové látky nebo se

století (1983) s domněnkou vypořádání mezi manžely, což se následně změnilo prostřednictvím vložení odst. 4 do ust. 149 tohoto zákona.³⁷ Prostřednictvím této nevyvratitelné právní domněnky je postihována taková situace, kdy během doby 3 let od zániku bezpodílového spoluvlastnictví neproběhlo vypořádání. V tomto směru platí, že v rovině movitých věcí mezi manžely došlo k vypořádání dle stavu, ve kterém jsou ze strany každého z nich příslušné věci užívány jakožto vlastníkem, další movité věci a nemovitosti jsou v podílovém spoluvlastnictví. Podíly se přitom dle dané právní úpravy vzájemně rovnají. Vhodné je doplnit, že před zavedením zmíněného ust. bylo s ohledem na nepromlčitelnost vlastnického práva dovozováno, že nedochází k promlčení ani v případě práva na vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů.³⁸ S tím však byly spojeny v praxi pochopitelně určité problémy. Proto je podle mého názoru zavedení zmíněné domněnky vhodné řešení, což dokládá skutečnost, že byla později převzata i do NOZ.

Významných změn v oblasti manželského majetkového práva doznala v tuzemském prostředí právní úprava vlivem přijetí zákona č. 91/1998 Sb. Psutka tento zákon označuje jako Velkou novelu a dodává, že předmětem manželského majetkového společenství začala být kromě aktiv rovněž pasiva.³⁹ Zaveden byl do té doby neexistující institut SJM, kterému jsem se již věnoval v podkapitole 1.4 této diplomové práce. Tento institut se přitom od předchozího bezpodílového spoluvlastnictví liší v mnoha dílčích ohledech.⁴⁰ Přesto však nadále zákonodárce pracuje s pojmem bezpodílovosti, který byl vnesen zákonem č. 40/1964 Sb. Navzdory provedené novelizaci tedy oba manželé představují vlastníka celé věci, kdy je vlastnické právo každého z nich limitováno vlastnickým právem druhé osoby. Významnou změnou však je skutečnost, že vedle majetku jsou součástí

nadměrně zadlužoval. V takovém případě by totiž další trvání bezpodílového spoluvlastnictví neplnilo adekvátně společenský účel.

³⁷ novelizace prostřednictvím zákona č. 131/1982 Sb.

³⁸ DVOŘÁK, Jan a SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. *Právní rukověť* (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-597-7, s. 43

³⁹ PSUTKA, Jindřich. Společné jmění manželů v judikatorní retrospektivě–aneb stručný příspěvek k problematice kontinuity dřívější rozhodovací praxe v poměrech stávající úpravy. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2022;68(2):67-79.

⁴⁰ DVOŘÁK, Jan a SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. *Právní rukověť* (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-597-7, s. 44

SJM rovněž závazky. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. května 2003 se stávají součástí SJM takové závazky, k jejichž vzniku došlo před účinností novelizace v situaci, kdy jsou v souladu se zákonem č. 91/1998 Sb. pokládány za součást SJM. Nicméně v případě manželství rozvedeného v době před účinností novelizace platí odlišní podmínky, a tedy společné dluhy bývalých manželů naopak nepředstavují součást SJM. Součástí SJM je tedy ve smyslu odst. 1 ust. § 143 majetek, který byl nabyt jedním (nebo oběma) manžely během trvání manželství, kromě toho pak také závazky, které byly za tuto dobu jedním, resp. oběma manžely nabyty. Jsou zde však určité výjimky, které stanovují to, co je ze SJM naopak vyňato.⁴¹

Na základě novelizace s účinností od počátku roku 1992⁴² došlo prostřednictvím ust. § 143a k navrácení možnosti smluvní modifikace rozsahu a správy společného majetku mezi manžely. Nicméně z nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 18. 1. 1996 v tomto směru vyplynulo, že taková dohoda ve společnosti mohla platit pouze do budoucnosti. Jak však vhodně poukazují Dvořák a Spáčil, prostřednictvím zákona č. 91/1998 Sb. došlo k výslovnému zavedení možnosti, aby se takové smlouvy, jejichž prostřednictvím dojde k modifikaci SJM, dotýkaly také věcí, které již existují. V rámci rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 1999 bylo judikováno, že se takové pravidlo bude dotýkat rovněž dohod, které byly sjednány ještě před počátkem srpna roku 1998.

Prostřednictvím zákona č. 91/1998 Sb. byla zavedena také taková úprava, kdy již v porovnání s historickou úpravou nadále nepřicházelo v úvahu zrušení SJM. Bylo tedy možné pouze jeho zúžení až na věci, které tvoří obvyklé vybavení domácnosti manželů.

Jak tedy provedený historický exkurz ukázal, manželské majetkové právo prošlo v období let 1964 až 2013 v tuzemském prostředí určitým vývojem. Až do počátku

⁴¹ konkrétně se jedná o majetek, který byl nabyt prostřednictvím dědění nebo darování, případně pak z výlučných prostředků pouze jednoho z manželů, vyňaty jsou taktéž věci, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů, a věci vydané v restituci. SJM dále nezahrnuje závazky týkající se majetku, jež náleží výhradně jednomu z manželů, kromě toho pak rovněž takové závazky, které svým rozsahem přesahují míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden bez souhlasu druhého. Naopak věci sloužící pro výkon povolání manžela jsou po provedené novelizaci v porovnání s předchozí úpravou součástí SJM.

⁴² jednalo se o zákon č. 509/1991 Sb.

dubna roku 1964 se právní úprava této problematiky nacházela v zákoně o právu rodinném, v tomto směru se tedy stalo přijetí zákona č. 40/1964 Sb., významným milníkem, kdy došlo k přesunu této právní úpravy a jejímu opětovnému navrácení do občanského zákoníku. Takto tomu bylo ostatně také do období 50. let 20. století. V období mezi roky 1964 až 1992 nebylo možné provádět smluvní modifikaci v oblasti manželského majetkového práva. Až do roku 1998 navíc neexistoval institut předmanželské smlouvy, který byl zaveden až s účinností od počátku srpna tohoto zmíněného roku.

Významným mezníkem se stal následně také rok 2014, kdy se stal účinným současný NOZ. Právní úprava provedená NOZ přitom do jisté míry navazuje na právní úpravu, která byla zakotvena prostřednictvím předchozího zákona č. 40/1964 Sb. Přesto však byly v této oblasti provedeny určité změny terminologického charakteru a vznikly také určité nové instituty. Kromě toho navíc byla významně zpřesněna úprava týkající se SJM. V následující kapitole této diplomové práce se již budu specificky věnovat otázce jednotlivých režimů v rámci manželského majetkového práva i dalším dílčími otázkám, které s touto problematikou bezprostředně souvisejí.

3 Manželské majetkové právo

V následující třetí kapitole diplomové práce bude pozornost věnována podrobněji stávající právní úpravě v oblasti manželského majetkového práva tak, jak ji zakotvuje NOZ, který je platný od 22.3.2012 a účinný od 1.1.2014, který se již problematikou SJM zabývá podrobněji. Starý OZ umístil SJM mezi věcná práva, oproti tomu NOZ do části práva rodinného – manželství. V NOZ jsou tedy již upravena i práva a povinnosti manželů, bydlení manželů, či ochrana proti domácímu násilí. Velkou a významnou změnou je zavedení obvyklého vybavení domácnosti.⁴³ Představeny tedy budou jednotlivé režimy správy SJM a jejich platná právní úprava, jedná se o zákonný režim, smluvený režim a režim založený rozhodnutím soudu. Kromě toho bude zmíněna také otázka ochrany třetích osob, bydlení manželů a také velmi aktuální problematika domácího násilí v manželském svazku.

3.1 Zákonný režim

Prvním režimem správy SJM je takzvaný zákonný režim. Tento režim je možné považovat za základní režim správy SJM, k jehož vzniku dochází ke dni uzavření manželství automaticky v situaci, kdy nedošlo mezi manžely ke sjednání odlišného režimu (např. uzavřením předmanželské smlouvy, rozhodnutím soudu). Zákonný režim je možné považovat za obecnou úpravu SJM, z tohoto režimu jsou následně odvozeny další režimy správy SJM, které tedy tento režim ve své podstatě modifikují.

Dle ustanovení § 709 NOZ je součástí SJM vše co nabyl jeden z manželů nebo oba společně za trvání manželství, jakož i zisk z toho co náleží výhradně jednomu z manželů a podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem. Součástí SJM je dle § 709 NOZ i věc, která byla za trvání manželství vytvořena jedním, nebo oběma manželi.⁴⁴

NOZ zde uvádí i výjimky z uvedených pravidel, tedy kdy majetek není součástí SJM, je to majetek, který nabyl jeden z manželů před uzavřením manželství, který připadl jednomu z manželů v rámci vypořádání, a to i v průběhu manželství, a

⁴³ DVOŘÁK, Jan; SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní rukověť.

⁴⁴ R 36/85; R 26/89; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1037/2004

který slouží osobní potřebě. V případě, že majetek se má dle zákona stát součástí SJM, není možné jen na základě projevení vůle obou manželů, tento majetek z SJM vyloučit, toto lze provést jen zákonem stanoveným postupem.⁴⁵

NOZ určuje, že majetek, získaný manželem darem či dědictvím není součástí SJM, ovšem zůstavitel nebo dárce má možnost určit, že věc nebude výlučným majetkem jednoho z manželů, ale připadne do SJM, toto dřívější právní úprava neumožňovala.⁴⁶

Další výjimkou, kdy věc nepřipadá do SJM, je náhrada za poškození, ztrátu či újmu na majetku ve výlučném vlastnictví, nebo za újmu vzniklou na jeho přirozených právech. Tato úprava se jeví jako zcela logická, jelikož v opačném případě by jeden z manželů přišel o část svého výhradního vlastnictví a jedná se tedy o kompenzaci jeho přímé škody. Toto pravidlo rovněž platí v případě, kdy jeden z manželů např. prodá věc ze svého osobního vlastnictví.⁴⁷

Jako zajímavost je třeba zmínit, že oproti předchozí právní úpravě NOZ již neupravuje jako zákonnou výjimku případ, kdy by došlo k nabytí majetku v rámci vypořádání o restituci, tato úprava reflektuje fakt, že všechny restituční nároky byly již téměř vypořádány.⁴⁸ A jako další je situace, kdy dojde k vydržení věci, která takto připadne do SJM, jelikož NOZ tuto situaci jako výjimku neuvádí.⁴⁹

Zákon nevylučuje možnost, aby manželé mohli věc vlastnit i v podílovém spoluvlastnictví, v takovém případě je ideální podíl výhradním majetkem jednoho z manželů. Toto rozdělení je podstatné nejen pro samotné manželé, ale i ve spojitosti s jednáním vůči třetím osobám. S majetkem ve výlučném vlastnictví může manžel jednat bez souhlasu druhého manžela, s majetkem v SJM může jeden manžel disponovat jen v rámci obstarávání běžných záležitostí, v opačném případě je potřeba k takovému jednání souhlas i druhého manžela, který by jinak mohl namítnout neplatnost daného jednání. V rámci vypořádání dluhů, především pro třetí osoby, je podstatné rozlišovat, zda dluh patří do SJM, jelikož toto je rozhodující v momentě určení, který majetek může být postižen v rámci

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2779/2008

⁴⁶ UHLÍŘ, David. Právní úprava společného jmění manželů. *Rodinné listy*. 2011

⁴⁷ UHLÍŘ, David. Právní úprava společného jmění manželů. *Rodinné listy*. 2011

⁴⁸ UHLÍŘ, David. Právní úprava společného jmění manželů. *Rodinné listy*. 2011

⁴⁹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 6. 1996, sp. zn. 219/95

vypořádání daného dluhu.⁵⁰ Do SJM nepatří dluhy, které vznikly na výhradním majetku jednoho z manželů, či dluhy, které převzal jen jeden manžel bez souhlasu druhého manžela a jednalo se obstarávání potřeb, které není možné označit jako běžné.

V případě, kdy by se součástí SJM stal dluh, který byl jedním z manželů převzatý, je možné takový dluh uspokojit i z výhradního majetku obou manželů. Dále je možné v případě vymáhání společného dluhu, postihnout i mzdu či finance na bankovním účtu druhého z manželů.⁵¹

Šance oprávněného na uspokojení jeho pohledávky ve vykonávacím řízení jsou poměrně vysoké, nicméně manžel povinného je ve velmi nevýhodné situaci.⁵²

S ohledem na zmíněnou zákonnou úpravu je nezbytné rozlišovat důsledně mezi společným a osobním majetkem. Této problematice bude pozornost věnována v následujících podkapitolách této diplomové práce.

3.1.1 Společný majetek

Součástí SJM je obecně to, čeho nabyl jeden z manželů nebo případně to, čeho nabyli oba manželé společně v průběhu trvání manželství. Nejčastějším případem takového majetku jsou příjmy z pracovního poměru či jiné výdělečné činnosti, příjmy ze společného majetku, ale i příjmy z výhradního majetku, jako může být pronájem nemovitosti jednoho z manželů.⁵³ Majetek, se kterým tedy manželé do manželského svazku již vstoupili, tedy do SJM ze zákona nespadá. Zisk z majetku, který je pouze jednoho z manželů, však naopak součástí SJM podle zákonné úpravy je.⁵⁴ Součástí SJM je také podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, pakliže se stal manžel během manželského svazku společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva.⁵⁵ Společný majetek manželů

⁵⁰ MALACKA, Michal, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé: základy obecné a zvláštní části*. Praha: Leges, 2019.

⁵¹ DRAPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. BECK, 2009, svazek II.

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 10. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2437/2008

⁵³ ŠTĚPÁNOVÁ, Silvie. *Společné jmění manželů a podnikání*. Brno: Computer Press, 2006.

⁵⁴ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 57

⁵⁵ nevztahuje se na případy, kdy manžel podíl nabyl výše popsáním způsobem do výlučného vlastnictví

zahrnuje také dluhy, jak již bylo zmíněno. Patří sem pouze dluhy charakteru soukromoprávního, které současně představují závazky vzniklé z řádného obligačního důvodu. Tyto závazky souvisejí s porušením určité smluvní povinnosti⁵⁶, naopak sem nespádají závazky související s porušením určité právní povinnosti.⁵⁷ Z hlediska účelu dluhu pak musí být posouzeno, zda v daném případě měla být zajištěna běžná potřeba rodiny, nebo se jednalo naopak o případ, který již z hlediska kvalitativního i kvantitativního nekoresponduje s potřebami rodinné domácnosti.⁵⁸

Nabývání a pozbývání součástí SJM je spravováno obecnými pravidly práva věcného, ale také práva dědického a závazkového. Tímto způsobem jsou prosazována pravidla týkající se nabývání vlastnického práva přírůstkem (totiž ve prospěch společného jmění), pakliže dojde ke spojení, smíšení, zpracování věcí náležících jednak do SJM, jednak některému z manželů. Větší majetkový díl manžela bude představovat obohacení předmětu jeho vlastnického práva. Vklad ze společného bude poté vypořádán v rámci zúžení, zrušení či zániku SJM.⁵⁹

Obecně přitom platí, že na problematiku nabývání a pozbývání součástí SJM jsou aplikována obecná ust. NOZ, podpůrně pak jsou aplikována ust. o společnosti a o spoluvlastnictví. Také platí to, že částky výdělků, platu, mzdy, zisku a jiných hodnot z pracovní a jiné výdělečné činnosti jsou zahrnuty do SJM tehdy, kdy manžel, který se podílel na jejich získání, nabytí možnost nakládání s nimi. Zmínit je možné také pravidlo, kdy pohledávky pocházející z výhradního majetku pouze jednoho z manželů, které mají být zařazeny do SJM, se jeho součástí stávají ke dni splatnosti.⁶⁰

⁵⁶ například se může jednat o smluvní pokutu v případě prodlení

⁵⁷ například by se mohlo jednat o pokutu za přestupek

⁵⁸ Občanské právo hmotné: Zákonný režim. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekvpravu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

⁵⁹ Občanské právo hmotné: Zákonný režim. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekvpravu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

⁶⁰ blíže viz odst. 2 ust. § 651 NOZ

3.1.2 Osobní majetek

Je důležité se zmínit také o určitých výjimkách ze SJM, které určují to, co se ze SJM vylučuje. Mezi tyto výjimky patří následující věci, které jsou tedy součástí osobního majetku jednoho z manželů⁶¹:

- věci sloužící osobní potřebě jednoho z manželů (typicky například věci osobní hygieny, oděvy atd.),
- věci nabyté darem, děděním nebo odkazem pouze jednomu z manželů,
- věci nabyté jedním z manželů jako náhrada nemajetkové újmy na svých přirozených právech (bolestné...),
- věci nabyté jedním z manželů na základě právního jednání, které se týká výlučného vlastnictví (například výtěžek z prodeje věci, která není zahrnuta do SJM),
- věci nabyté jedním z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.

Součástí SJM se kromě toho nestávají ani dluhy týkající se majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, případně pak dluhy převzaté pouze jedním z manželů, aniž by existoval souhlas druhého z manželů, přičemž nejde o záležitosti týkající se zajišťování běžných potřeb rodiny. Takové záležitosti jsou tedy rovněž součástí výhradně osobního majetku jednoho z manželů.⁶²

3.1.3 Správa v zákonném režimu

Pokud jde o správu majetku v zákonném režimu, pak je možné uvést, že vychází z ust. § 713 a násl. NOZ, zákonným režimem se SJM řídí v případě, že manželé neuzavřeli smlouvu o správě majetku dle §722 NOZ, nebo o správě nerozhodl soud dle § 728 NOZ. V tomto směru v rámci užívání majetku platí, že majetek v rámci SJM je užíván oběma manžely, případně pak na základě dohody jedním z nich. Tradičně však jsou oběma manžely užívány jednotlivé součásti SJM, manželé tedy z těchto součástí berou plody a užitky, udržují je, nakládají a

⁶¹ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 58

⁶² Občanské právo hmotné: Zákonný režim. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekvpavu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

hospodaří s nimi, provádějí jejich správu. Povinnosti a práva vztahující se k SJM nebo jeho součástí přitom připadají oběma manželům společně a nerozdílně.⁶³

V rámci správy v zákonném režimu je řešena také otázka závazků, čemuž se rovněž věnuje ust. § 713 NOZ (jedná se o odst. 3). V tomto ust. je zakotveno to, že z příslušných právních jednání týkajících se SJM nebo jeho součástí jsou manželé zavázáni a oprávněni společně a nerozdílně, tedy solidárně. V takovém případě je možné solidaritu rozdělit na věřitelskou a dlužnickou. Při věřitelské solidaritě má možnost dlužník plnit kterémukoliv z manželů a naopak u dlužnické má věřitel právo pohledávku vymáhat po kterémkoliv z manželů, nebo po obou společně.⁶⁴

Z opačné pozice je situace taková, že podat žalobu na vydání neoprávněně zadržované věci či na vyklizení nemovitosti má v rámci SJM právo každý z manželů. Zato u vymáhání pohledávky vyplývající ze smlouvy uzavřené jedním z manželů, a to i v případě, že se jedná o SJM, je pouze ten manžel, který smlouvu uzavřel. Dále jak v rámci insolvenčního řízení, tak v případě uzavření závazku jedním z manželů, i v rámci SJM, je možné žalovat pro splnění povinnosti pouze toho manžela, který takový závazek uzavřel.⁶⁵

Manželé jednotlivě mohou každý zvlášť vyřizovat běžné záležitosti, které se týkají SJM a jeho součástí. V případě, že se záležitosti nedají považovat za běžné, musí právně jednat oba manželé společně, nebo jeden z nich se souhlasem druhého. Když by k takovému společnému jednání, či odsouhlasení nedošlo, mohl by se druhý manžel dovolat neplatnosti tohoto jednání. Pojem běžná záležitost je třeba posuzovat individuálně v závislosti na konkrétní situaci.⁶⁶

Také se dále v ust. § 714 NOZ zákonodárce věnuje problematice jednání ve vztahu k SJM. Zde je zakotvena úprava, která říká, že v určitých neběžných záležitostech ve vztahu k SJM provádějí manželé společné jednání, případně pak jedná jeden z nich se souhlasem druhého z manželů. Soud může podle dikce NOZ

⁶³ VESELÁ, Lenka. *Jak bydlet a podnikat v nájmu. Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2590-6.

⁶⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

⁶⁵ DVOŘÁK, Jan; SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Právní rukověť.

⁶⁶ ZUKLINOVA, Michaela; PSUTKA, Jindřich. *Spoluvlastnictví a společné jmění manželů*. Praha: Linde Praha, 2012.

nahradit rozhodnutím souhlas druhého manžela, který jej bez závažného důvodu a v rozporu se zájmem manželů, rodiny nebo rodinné domácnosti odmítá dát anebo není schopen vůli projevít. Pakliže jedná jeden z manželů bez souhlasu druhého, může se druhý z manželů podle odst. 2 ust. § 714 NOZ dovolávat neplatnosti takového jednání.

Dále pak ust. § 715 NOZ řeší otázku podnikání nebo nabytí podílu v obchodní společnosti nebo družstvu. Zde je zakotvena taková úprava, která říká, že pokud má být užitá určitá součást SJM za účelem podnikání nebo nabytí podílu v obchodní společnosti nebo v družstvu a majetková hodnota dané součásti, resp. ručení takto vzniklé přesahuje míru přiměřenu majetkovým poměrům manželů, je nutné zajistit souhlas druhého z manželů. Při nezajištění takového souhlasu pak vyvstává opět možnost dovolávat se neplatnosti takového jednání.

3.2 Smluvený režim

Druhým základním režimem správy SJM je smluvený režim upravený NOZ v § 716-721, kdy obecně platí, že režim odlišný od zákonného SJM je třeba smluvně ujednat. Smlouva může být uzavřena v období, než dojde k uzavření manželského svazku, případně pak i během jeho trvání. V prvním uvedeném případě pak nastává účinnost smlouvy až uzavřením manželství. Smlouva musí mít formu veřejné listiny, což je typicky činěno prostřednictvím notářského zápisu. Smluvený režim může spočívat v oddělených jměních, zúžení, případně pak v rozšíření zákonného SJM.

Již uzavřená smlouva může být měněna opětovně pouze smluvně nebo na základě soudního rozhodnutí. Smluvním režimem SJM nelze vyloučit schopnost manžela zabezpečovat rodinu. Kromě toho také platí, že smlouva se nesmí dotýkat práv a povinností třetí osoby, aniž by s tím souhlasila.⁶⁷ Ostatní práva a povinnosti jsou upraveny samotnou smlouvou, roli tedy sehrává její obsah. Omezení u tohoto režimu je dáno nemožností aplikovat účinky takové smlouvy zpětně, toto je důležité nejen v rámci vztahu mezi manželi, ale především k třetím osobám, kde je možné změny uplatňovat pouze do budoucnosti, aby došlo

⁶⁷ viz ust. § 716 a násl. NOZ

k ochraně třetích osob. Pokud by ve smlouvě byla ustanovení v rozporu s tímto pravidlem, nepřihlíželo by se k nim.⁶⁸ V následující podkapitole této diplomové práce bude podrobněji rozebrána otázka institutu předmanželské smlouvy.

3.2.1 Předmanželská smlouva

Přestože zákonodárce pojem předmanželské smlouvy nevyužívá, v praktické rovině je tento termín využíván běžně za účelem úpravy budoucího majetkového režimu po uzavření manželství. Prostřednictvím předmanželské smlouvy je obvykle zakládán smluvní režim manželského majetkového práva, tedy v případech kdy snoubenci chtějí svá budoucí majetková práva upravit a obhospodařovat jinak, než dle zákona. Tato smlouva uzavřená snoubenci přitom nabývá účinnosti až okamžikem uzavření manželského svazku. Pakliže by se tato smlouva vztahovala zároveň k již existující věci zapsané do veřejného seznamu⁶⁹, přicházelo by v úvahu provedení zápisu změny do tohoto seznamu až po uzavření manželství.⁷⁰

Podle stanoviska odborné literatury přitom v praxi nalézají uplatnění uzavření předmanželské smlouvy zejména v takových situacích, kdy má ještě v době před uzavřením sňatku jeden z partnerů významně vyšší majetek v porovnání s druhým partnerem. Jeho záměrem pak je často předejít tomu, aby došlo vlivem uzavření manželského svazku k automatickému vzniku zákonného režimu SJM, což by vedlo k tomu, že by manželé nabývali společnými silami majetek.⁷¹ Pokud navíc dojde prostřednictvím uzavření předmanželské smlouvy ke zřízení režimu oddělených jmění až v průběhu doby trvání manželství, je nutné společně s tím vypořádat již existující SJM. Možné však je podle mého názoru to, aby byl v průběhu manželství režim SJM navrácen zpět do režimu zákonného, resp. došlo k vynětí určitých věcí ze zákonného režimu.⁷²

⁶⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., ZUKLÍNOVÁ, M.: *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, 2014

⁶⁹ např. nemovitosti zapsané do katastru nemovitostí

⁷⁰ SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualiz. dle nového občanského zákoníku. *Expert (Grada)*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5280-8.

⁷¹ MATZNER, Jiří. Co je to předmanželská smlouva a jaké jsou její důsledky? *Měsíc.cz* [online]. 2019 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/co-je-to-predmanzelska-smlouva-a-jake-jsou-jeji-dusledky/>

⁷² kupříkladu by se mohlo jednat o nemovitosti

Na závěr tohoto exkurzu je vhodné doplnit, že v situaci, kdy proběhne úprava až v průběhu existence manželského svazku, obvykle dojde mezi manžely rovněž k úpravě existujícího SJM. V praktické rovině nepřichází v úvahu, aby se smluvený režim vyznačoval zpětným účinkem. Pakliže se předmanželská smlouva vztahuje k věci zapsané do veřejného seznamu⁷³, stane se v této části smlouva účinnou až poté, co proběhne zápis do příslušného seznamu. V následující podkapitole této práce bude pozornost věnována problematice vzniku SJM v období zániku manželského svazku.

3.2.2 Vznik společného jmění v době zániku manželství

Jak již bylo v textu této diplomové práce uvedeno, ze zákona manželé nabývají majetek do SJM ode dne uzavření manželského svazku. Odlišný způsob nabývání majetku je dle zákona možné sjednat ve formě veřejné listiny. Jedním ze smluvených režimů je také režim vyhrazení vzniku společného jmění na dobu zániku manželství.

I za předchozí právní úpravy přitom bylo možné, aby si manželé vyhradili vznik SJM na dobu zániku manželství, důležité je, aby bylo toto ujednání ve formě veřejné listiny – notářského zápisu. V porovnání s jinými modifikacemi se však jedná o relativně méně využívanou alternativu. Je přitom založena na tom, že v době trvání manželství manželé nabývají majetek tak, jako by se jednalo o majetek výlučný. Společným se majetek stává až v době zániku manželství⁷⁴, což je činěno pouze za tím účelem, aby byl vypořádán.⁷⁵ Z uvedeného pak tedy plyne, že až v okamžiku, kdy manželství zaniká, je na majetek manželů pohlíženo jako na takový majetek, který je součástí SJM.

Praktickým příkladem využití institutu vzniku společného jmění v době zániku manželství může být situace, kdy si snoubenci vyhradí vznik společného jmění na dobu zániku manželství z důvodu toho, aby v průběhu trvání manželství mohli s majetkem a závazky nakládat samostatně, nicméně v případě rozvodu manželství

⁷³ tradičně se bude jednat o nemovitost

⁷⁴ například z důvodu rozvodu nebo úmrtí jednoho z manželů

⁷⁵ Vyhrazení vzniku společného jmění na dobu zániku manželství. *Notářská komora České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z <https://www.nkcr.cz/sluzby/rodina-majetek-a-ochrana-prav/vyhrazeni-vzniku-spolecneho-jmeni-na-dobu-zaniku-manzelstvi>

se následně budou moci vypořádat tak, aby se vypořádání týkalo současného majetku. Tím tedy bude takový majetek, kterým budou v dané době disponovat. Bude tedy v takové situaci možné, aby manžel, který se zabývá nákupem a prodejem nemovitostí, bude tyto moci volně nabývat a prodávat. Stěžejní však bude z hlediska budoucího vypořádání při rozvodu stav, který bude panovat v době, kdy manželství zanikne.

3.2.3 Veřejný seznam

S problematikou smlouveného režimu dále souvisí také otázka takzvaného veřejného seznamu. Novotný označuje zápis smluv, na jejichž základě dochází ke změně zákonné úpravy rozsahu SJM a zákonné úpravy správy SJM, do veřejného seznamu, za zcela nové pravidlo, které přinesl NOZ. Díky tomuto pravidlu má docházet zejména k posílení ochrany věřitele, který bude díky tomu schopen v praxi zjistit okolnosti případné budoucí vymahatelnosti své pohledávky. Věřitelé si mohou díky zápisu ověřit, zda (ne)došlo k uzavření takové smlouvy. Společně s tím je díky tomuto pravidla rovněž posilována ochrana samotných manželů, kterými byla uzavřena smlouva o odlišném režimu, a to díky skutečnosti, že publikováním budou zabezpečeny její účinky také vzhledem ke třetím osobám.⁷⁶

Smlouva o manželském majetkovém režimu se zapisuje do veřejného seznamu, pakliže je to v ní ujednáno. Případně je možné, aby se tato smlouva zapsala do veřejného seznamu na základě žádosti obou manželů (stejně tak se budou zapisovat rovněž rozhodnutí soudu o změně nebo zrušení společného jmění). Do seznamu je zapisováno vše, na základě čeho dochází ke změně zákonného majetkového režimu manželů (a tedy rovněž soudní rozhodnutí).⁷⁷

Smlouva o manželském majetkovém režimu se zapisuje do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který je vedený Notářskou komorou České republiky. Právní účinky tohoto zápisu jsou takové, že mají díky nim manželé možnost se těchto smluv vůči třetím osobám vždy dovolat, i když tyto třetí osoby

⁷⁶ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého* (Grada). Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 66

⁷⁷ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého* (Grada). Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 66

nebyly s jejich obsahem seznámeny, jsou tedy vůči třetím osobám bez dalšího účinné. To úzce souvisí podle mého názoru se samotnou skutečností, že tento seznam je veřejně přístupný v prostředí webových stránek Notářské komory České republiky.⁷⁸

K této problematice je vhodné navíc doplnit, že správa této agendy veřejných seznamů je úkolem notářů. Pakliže libovolná osoba požádá některého z notářů o vyhotovení opisu smlouvy nebo soudního rozhodnutí, podle jména a data narození manželů, si může tímto způsobem takový opis opatřit, nicméně s vyhotovením opisu je spojena v praktické rovině poměrně detailní evidence. Pakliže nebude taková smlouva v rámci veřejného seznamu evidována, bude ze strany notáře vystaveno potvrzení ohledně toho, že smlouva ani soudní rozhodnutí ohledně modifikace režimu majetku daných manželů není vedena v evidenci. Veřejný seznam je upraven prostřednictvím specifického samostatného právního předpisu.⁷⁹

3.2.4 Správa ve smluveném režimu

V rámci této podkapitoly bude pozornost věnována problematice správy ve smluveném režimu. Tuto otázku zakotvuje v současnosti ust. § 722 a § 723 NOZ. K tomuto lze podotknout, že obecně v tomto ohledu platí, že snoubenci i manželé mají de lege lata možnost si správu majetku upravit odlišným způsobem, než jak to zakotvuje zákonná úprava. Účinnost takové smlouvy poté nastává uzavřením sňatku. Na základě nové právní úpravy má výslovné právo ten z manželů, kdo na bázi smlouvy provádí správu SJM, aby v záležitostech týkajících se SJM prováděl také právní jednání. Může dojít k rozdělení jednotlivých oprávnění mezi oba manželé, nebo může být určena pouze jednomu manželovi. Nicméně zároveň zákonodárce vylučuje takové záležitosti, kdy je nezbytný souhlas druhého z manželů.

Je ovšem několik případů, kdy i přes smluvenou správu SJM je nutný souhlas druhého z manželů, a to v obligatorní v situacích, kdy by mělo být nakládáno se

⁷⁸ tento seznam je k náhledu na webové stránce <https://rejstrik.nkcr.cz/>

⁷⁹ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 66

SJM jako celkem, v tomto případě by nebyl druhý manžel nijak chráněn z důvodu, že se smluvně vzdal práva na správu SJM, případně pak tehdy, kdy by mělo být disponováno s obydlím, které odpovídá umístění rodinné domácnosti manželů, případně se jedná o obydlí jednoho z manželů, resp. obydlím nezletilého dítěte, kromě toho při ujednání trvalého zatížení nemovitosti, která představuje součást SJM bez ohledu na to, zda se jedná o společné obydlí. Omezení tohoto režimu jsou zavedena za účelem ochrany rodinného společenství a jejich členů. Nesmí být členům znemožněno starat se o rodinu a smluvní úpravy nesmí zasáhnout do práv třetích osob (pouze pokud by tato osoba dala k takové změně souhlas). V případě porušení povinnosti v podobě zajištění souhlasu druhého z manželů by se mohl manžel, který k příslušnému právnímu jednání neposkytl svůj souhlas, opětovně dovolávat relativní neplatnosti daného právního jednání.⁸⁰

3.3 Režim založený rozhodnutím soudu

Dále je třeba se zaměřit také na otázku režimu založeného soudním rozhodnutím, což je další alternativní možnost správy SJM vzhledem k již popsanému zákonnému režimu. Tuto otázku zakotvuje de lege lata v současnosti ust. § 724 a násl. NOZ. V současnosti tedy de lege lata platí, že pokud k tomu existuje závažný důvod, je možné, aby soud na základě návrhu jednoho z manželů SJM zrušil, resp. zúžil jeho současný rozsah.⁸¹ To se však netýká obvyklého vybavení rodinné domácnosti. Rozhodnutí soudu ohledně změny, zrušení nebo obnovení SJM přitom nesmí svými důsledky vyloučit schopnost manžela zabezpečovat rodinu. Kromě toho také nesmí se svým obsahem nebo účelem dotknout práv třetí osoby.⁸² Soudní rozhodnutí jsou publikována ve veřejném seznamu, což zajišťí možnost seznámení třetích osob s jejich obsahem.⁸³

⁸⁰ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 67

⁸¹ RONOVSÁ, Kateřina. *Jak správně pronajmout, prodat, koupit dům či byt. Profi & hobby*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4204-5, s. 75

⁸² pakliže není zajištěn její souhlas s rozhodnutím

⁸³ Občanské právo hmotné. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekpravu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

Vhodné je pozastavit se na tomto místě také u toho, co přesně je možné považovat za výše zmíněné závažné důvody. Jedná se podle odst. 2 ust. § 724 NOZ o následující níže jmenované důvody:

- skutečnost, že věřitel manžela požaduje zajištění své pohledávky v rozsahu, který již přesahuje hodnotu toho, co náleží výhradně tomuto manželovi⁸⁴,
- skutečnost, že lze oprávněně manžela pokládat za marnotratného⁸⁵,
- skutečnost, že manžel soustavně nebo opakovaně podstupuje nepřiměřená rizika⁸⁶,
- skutečnost, že manžel začal podnikat nebo že se stal neomezeně ručícím společníkem právnické osoby.

Z uvedeného tedy plyne, že ze strany NOZ byla nově koncipována úprava rozsahu SJM prostřednictvím soudního rozhodnutí. Vymezeny tedy byly některé zásadní důvody, pro které může soud na základě žádosti rozsah SJM zúžit, případně pak zrušit, což v minulosti nebylo dle platné právní úpravy možné. Pokud jde o změnu režimu založeného prostřednictvím soudního rozhodnutí, pak v úvahu přichází jeho změna prostřednictvím smlouvy manželů⁸⁷ nebo případně na základě nového rozhodnutí soudu.⁸⁸⁸⁹ Dále také platí, že k obnově při zrušení SJM nebo rozšíření do zákonného rozsahu po předchozím zúžení může dojít na základě opětovného rozhodnutí soudu. Pakliže došlo k zániku SJM na základě zákona, soud je na návrh manžela obnoví, pakliže je to v daném individuálním případě v zájmu obou manželů.⁹⁰

⁸⁴ v úvahu přichází zúžení, resp. zrušení SJM až poté, co je takový věřitel uspokojen

⁸⁵ pojem marnotratnosti by bylo možné chápat jako nesmyslné plýtvání vlastním majetkem, obecně se tedy jedná o lehkovážný přístup k majetku a nakládání s ním, rozhazovačnost, nehospodárnost – blíže viz kupříkladu CHROMÁ, Marta. *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*. Druhé nezměněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4990-0, s. 132

⁸⁶ dotýká se například typicky osob, které propadly hazardní nebo sázkařské vášni – viz kupříkladu BEZOUŠKA, Petr a PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny. Právo (ANAG)*. 2013-. Olomouc: ANAG, 2013-. ISBN 978-80-7263-819-2, s. 118

⁸⁷ viz ust. § 716 a násl. NOZ

⁸⁸ viz ust. § 726 NOZ

⁸⁹ VRAJÍK, Michal. *Judikatura Nejvyššího soudu z pohledu nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích. Právo (ANAG)*. Olomouc: ANAG, c2014. ISBN 978-80-7263-846-8, s. 222

⁹⁰ PELC, Vladimír. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. Olomouc: ANAG, 2024. ISBN 9788072638673, s. 189-190

3.3.1 Správa režimu založeného rozhodnutím soudu

Pokud jde o správu režimu založeného rozhodnutím soudu, pak podle ust. § 728 NOZ platí, že v situaci, kdy jedná manžel při správě SJM takovým způsobem, který zřejmě odporuje zájmu druhého manžela, rodiny nebo rodinné domácnosti, přičemž snoubenci nebo manželé neuzavřeli smlouvu o správě toho, co je součástí SJM, může soud na základě návrhu podaného druhým manželem rozhodnout, jakým způsobem bude probíhat správa SJM.

Zákonným požadavkem zde tedy je zřejmý rozpor jednání manžela se zájmy druhého z manželů, případně pak se zájmy, která má rodina nebo rodinná domácnost jako celek. V takovém případě může soud uspořádat správu SJM odlišně od zákonného. K tomuto je vhodné dodat, že spor je kontradiktorní a soud je vázán návrhem. V otázce třetích osob nepanuje mezi smlouvou a rozhodnutím žádný rozdíl. Smlouva je především mezi manžely, stejně tak toto soudní rozhodnutí. Taková právní úprava neovlivňuje vlastnické vztahy, proto je díky tomu zjednodušena situace pro pozdější zánik SJM.

Přestože je právní úprava této problematiky poněkud strohá, její základní principy a východiska jsou přesto poměrně jasně patrné. Aktivně legitimována by měla být dle zákonné úpravy pouze osoba chráněného manžela, jehož návrh je podkladem pro soudní rozhodnutí. K jeho vydání dojde v takové praktické situaci, kdy není k dispozici smluvní úprava mezi manžely, která by se dotýkala problematiky správy tohoto majetku. Z uvedeného pak podle mého názoru jasně plyne, že není možné, aby soudní rozhodnutí odporovalo smluvenému režimu, odchýlit se tedy může pouze od režimu zákonného. Nutným předpokladem je rovněž již zmíněné prokazatelné jednání manžela, které se dostane do rozkolu se zájmy druhého z manželů nebo také rodiny či rodinné domácnosti.

Také si lze povšimnout toho, že v předmětném ust. není zakotveno žádné konkrétní vodítko týkající se toho, jak by mohl soud z hlediska správy majetku rozhodnout. Nicméně lze se domnívat, že je vždy důležitá primárně ochrana druhého manžela a také společných zájmů týkajících se SJM. Rozhodnutí tedy může směřovat například ke svěření správy majetku chráněnému manželovi. Stejně tak je ale možné například i rozdělení majetkové správy. Důležité je stanovení určitých konkrétních pravidel. Stěžejní by přitom neměla být podoba

SJM, ale samotná skutečnost, že SJM existuje.⁹¹ Na závěr tohoto exkurzu je vhodné doplnit, že soud by měl být vždy schopen posoudit adekvátně situaci a dospět k rozhodnutí ohledně toho, jakou ochranu zvolit, aby byla maximálně efektivní a současně pro obě strany vztahu spravedlivá.

3.4 Režim oddělených jmění

V této podkapitole práce pojedná rovněž o otázce režimu oddělených jmění. Této problematice se věnují konkrétně ust. § 729 a ust. § 730 platného NOZ. Jak již samotný název tohoto institutu napovídá, tak režim oddělených jmění je založen primárně na tom, že manžel je oprávněn nakládat se svým vlastním majetkem, aniž by k tomu potřeboval souhlas druhého z manželů. Podle ust. § 730 NOZ přitom navíc platí, že v situaci, kdy podnikají v tomto režimu manželé společně, případně pak podniká jeden z manželů s pomocí druhého manžela, dojde následně k rozdělení příjmů, které z této podnikatelské činnosti vplynuly, a to na základě sjednané písemné dohody. Pokud taková dohoda neexistuje, pak dojde k rozdělení příjmů rovným dílem mezi oba manželé.⁹²

V rámci režimu odděleného jmění tedy vše probíhá tak, že nabývají manželé veškerý majetek do svého výlučného vlastnictví, resp. podílového vlastnictví. Nově sjednaný režim odděleného jmění v průběhu trvání manželství pak vede k zaniknutí SJM. Pakliže by došlo ke sjednání tohoto režimu mezi snoubenci, pak to bude příčinou situace, kdy nedojde vůbec ke vzniku SJM, jeho vznik je možné vyhradit až ke dni zániku manželství.⁹³ Prostřednictvím samotného odložení vzniku SJM ze strany manželů je podle mého názoru vyjádřen takový úmysl, že budou oba disponovat s majetkem samostatně během trvání manželského svazku, nicméně ke dni zániku tento majetek, který se stál součástí SJM podle zákonného režimu, bude mezi manžely vzájemně vypořádán.

⁹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.

⁹² VESELÁ, Lenka. *Jak bydlet a podnikat v nájmu. Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2590-6.

⁹³ Manželské majetkové právo. *Maurlegal.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/manzelske-majetkove-pravo/a-143/>

V případě vedení odděleného jmění tedy nedochází ke vzniku SJM, ovšem i zde je jistá výjimka, a to ve věci obvyklého vybavení rodinné domácnosti, jelikož toto vybavení slouží k uspokojování každodenních potřeb v dané rodině, a to i bez ohledu na to, kdo dané vybavení pořídil. Z tohoto plyne, že ani jeden z manželů nemůže s danou věcí nakládat zcela samostatně bez ohledu na rodinnou domácnost, jelikož má stanovenou povinnost brát ohled na rodinu a především na nezletilé děti.⁹⁴

3.5 Ochrana třetích osob

V následující podkapitole předkládané diplomové práce bude středobodem zájmu problematika ochrany třetích osob v kontextu manželského majetkového práva. Tomuto tématu se věnuje v současnosti NOZ v ust. § 731 až ust. § 734, historicky přitom v zákoně č. 40/1964 Sb. nebyla zakotvena právní úprava, která by zakotvovala otázku ochrany třetích osob. Zákonodárce tedy klade v současnosti zvýšený důraz na ochranu práv osob, vůči kterým existují určité dluhy coby součást pasiv. Kromě toho z pochopitelných důvodů klade důraz rovněž na ochranu druhého z manželů.⁹⁵ V rámci této problematiky je středem zájmu primárně vztah mezi manžely/manželem coby dlužníkem a třetí osobou-věřitelem, jedná se zejména o dluhy, které nejsou součástí SJM. Základní zásadou přitom v tomto směru je, že pokud vznikl dluh pouze jednoho z manželů v průběhu doby trvání SJM, pak má věřitel možnost se v rámci výkonu rozhodnutí uspokojit i z toho, co se nachází právě v SJM.⁹⁶

Pakliže nastane v praktické rovině případ, kdy by příslušný dluh vznikl proti vůli druhého z manželů, a ten by projevil vůči věřiteli bez zbytečného odkladu nesouhlas poté, co se o dluhu dozvěděl, může se výkonem rozhodnutí postihnout ta část SJM, která představuje podíl dlužníka, kdyby došlo ke zrušení nebo

⁹⁴ Režim oddělených jmění | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 28.09.2023]. Dostupné z: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/rezim-oddelenych-jmeni-97542.html>>

⁹⁵ HENDRYCHOVÁ, Michaela. Rodinné právo se zřetelem k majetkovému právu manželskému. Obchodní právo. 2013, č. 2, s. 42

⁹⁶ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 69

vypořádání SJM.⁹⁷ Další důležitou výjimkou z výše uvedeného pravidla je rovněž povinnost plnit výživné (mimo manželství a mimo společné potomky), dále pak o situaci, kdy by se jednalo o dluh plynoucí z protiprávního činu nebo situaci, kdy daný dluh vznikl ještě před uzavřením manželství.⁹⁸

Pohledávku věřitele je obecně možné uspokojit v zásadě ze všeho, co představovalo součást SJM, pakliže se zavázal jeden z manželů v době, od které uplynulo méně než šest měsíců od právní moci soudního rozhodnutí nebo účinností smlouvy o změně nebo vyloučení zákonného majetkového režimu. Ochrana je třetí straně⁹⁹ poskytována i v takové situaci, kdy by jejich právo bylo dotčeno smlouvou nebo rozhodnutím soudu. Taková osoba poté má možnost svá práva uplatnit při příležitosti vypořádání toho, co v minulosti představovalo součást SJM, jako by smlouva nebo soudní rozhodnutí neexistovalo.¹⁰⁰ Aplikována jsou v takové situaci pravidla týkající se vypořádání SJM.¹⁰¹

V situaci, kdy by došlo ke změně zákonného majetkového režimu smlouvou, nebo rozhodnutím soudu, je i v tomto momentě hlavně věřitel chráněn (i jiné třetí osoby). Jeho ochrana spočívá v tom, že k takové provedené změně je zapotřebí jeho souhlasu, a to v případě, kdy by smluvním ujednáním či rozhodnutím soudu, zasáhlo do jeho práv (především zpětně do minulosti). Pokud by v rámci úpravy majetkového režimu došlo k omezení práv věřitele, nebude se k takovému omezujícímu ujednání přihlížet, jelikož v tomto směru nebude mít k třetí osobě smlouva právní účinky. Pokud by účinky nastaly, může své právo uplatnit až při vypořádání SJM.¹⁰²

⁹⁷ Manželské majetkové právo. *Maurlegal.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/manzelske-majetkove-pravo/a-143/>

⁹⁸ Podnikání a společné jmění manželů. *BusinessInfo.cz* [online]. 2021 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/podnikani-a-spolecne-jmeni-manzelu-ppbi/2/#predmazelska-smlouva>

⁹⁹ především se jedná samozřejmě o osobu věřitele

¹⁰⁰ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 69

¹⁰¹ v tomto směru jde pravděpodobně o takovou situaci, kdy při změně nebo zužování SJM již závazek jednoho z manželů existuje, proto fakticky jednáním dlužníka dochází ke zkrácení věřitele.

¹⁰² NOVOTNÝ, P., IVIČIČOVÁ, J., SYRŮČKOVÁ, P., VONDRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 2. vyd. Praha: Grada, 2017

3.5.1 Problematika exekuce

V rámci této podkapitoly je vhodné také krátce zmínit problematiku exekuce ve vztahu k SJM. Pro tyto účely je třeba nahlédnout do díkce zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád. V jeho rámci je v tomto kontextu stanoveno, že za majetek patřící do SJM povinného a jeho manžela se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje dále rovněž takový majetek, který není součástí SJM pouze proto, že bylo rozhodnutím soudu zrušeno SJM nebo zúžen jeho stávající rozsah. Případně se pak úprava dotýká takové situace, kdy byl na základě smluvního ujednání nebo zúžen zákonný rozsah SJM nebo byl na smluvní bázi vyhrazen vznik SJM ke dni zániku manželství. Posledním případem pak je situace, kdy byl ujednán režim oddělených jmění.¹⁰³

Současně je přitom důležité, aby v době předtím, než bude vydán exekuční příkaz na majetek v SJM, ověřil soud, případně pak exekutor to, zda je v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu vedeném podle notářského řádu evidována smlouva o manželském majetkovém režimu nebo rozhodnutí soudu o zrušení SJM, jeho obnovení nebo zúžení jeho stávajícího rozsahu, případně pak dohoda nebo rozhodnutí soudu o změně smluveného režimu nebo režimu založeného soudním rozhodnutím.¹⁰⁴

Důležitý je dále také odst. 2 ust. § 42 zákona č. 120/2001 Sb., kde je zakotveno, že při vydání exekučního příkazu musí exekutor nebo soud vycházet z obsahu listiny publikované v daném veřejném seznamu, pokud se jedná o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého po jejím zápisu do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu nebo alternativně o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého před jejím zápisem do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, přičemž s tímto souhlasil oprávněný z exekučního řízení. Pakliže z určitého důvodu nemůže být v praxi zjištěno to, zda závazek vznikl po zápisu listiny do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, má se za to, že závazek vznikl před zápisem listiny do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu.¹⁰⁵

¹⁰³ viz ust. § 262a a násl. zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

¹⁰⁴ viz odst. 1 ust. § 42 zákona č. 120/2001 Sb., Exekuční řád

¹⁰⁵ viz odst. 2 ust. § 42 zákona č. 120/2001 Sb., Exekuční řád

Dále platí to, že pokud se jedná o vydobytí dluhu, který je součástí SJM, případně pak o vydobytí dluhu povinného, pro který může být vydán exekuční příkaz na majetek ve SJM, může být exekuce vedena prostřednictvím přikázání pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu.¹⁰⁶¹⁰⁷ Z uvedeného pak tedy poměrně jasně plyne, že při nařízení exekuce soud tedy musí zkoumat, zda je daný majetek součástí SJM, je tedy nutné zkoumat rovněž to, zda je možné daný majetek využít pro vymožení závazku manžela. Kromě toho může být nařízen obecně výkon rozhodnutí na majetek patřící do SJM i v případě, kdy se jedná o vydobytí dluhu, který vznikl v průběhu manželství nebo před uzavřením manželství pouze jednomu z manželů.¹⁰⁸

3.6 Bydlení manželů

V této podkapitole diplomové práce se budu věnovat rovněž problematice bydlení manželů v kontextu manželského majetkového práva. Jak již bylo v textu této práce krátce zmíněno, obydlí manželů se de lege lata nachází tam, kde mají tito manželé rodinnou domácnost. V tomto směru platí, že pokud žádá jeden z manželů ze závažných důvodů o přeložení (změnu) rodinné domácnosti, má mu druhý manžel vyhovět, což neplatí v situaci, kdy by důvody pro setrvání převažovaly nad důvody pro přeložení. Možná je také vzájemná dohoda manželů na odděleném bydlení, což ostatně vede ke stejným právním důsledkům, k jakým v praxi vede trvalé opuštění rodinné domácnosti s úmyslem žít na jiném místě.¹⁰⁹

Vhodné je zmínit se také o právech manželů ve vztahu k bydlení. V první řadě platí de lege lata to, že v situaci, kdy disponuje jeden z manželů k domu nebo bytu, který je obydlím manželů, výhradním právem umožňujícím tam bydlet, přičemž to není právo závazkové¹¹⁰, vznikne uzavřením manželství nebo vznikem takového práva za trvání manželství druhému z manželů právo bydlení. Manžel, který oplývá právem bydlení, pak vystupuje v postavení ručitele svého manžela. Dále

¹⁰⁶ viz odst. 4 ust. § 42 zákona č. 120/2001 Sb., Exekuční řád

¹⁰⁷ z judikatury viz například Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.01.2018, sp. zn. 20 Cdo 5160/2017

¹⁰⁸ MÁLEK, Petr; OŠKRDALOVÁ, Gabriela a VALOUCH, Petr. *Osobní finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-5157-7, s. 181 a dále

¹⁰⁹ viz ust. § 743 NOZ

¹¹⁰ například se jedná o vlastníka

v této oblasti rovněž platí to, že v situaci, kdy jeden z manželů k domu nebo bytu, který představuje obydlí manželů, disponuje nájemním nebo jiným obdobným závazkovým právem, vznikne uzavřením manželství nebo vznikem takového práva za trvání manželství společné nájemní právo. Pokud mají manželé k danému obydlí společné nájemní právo, jsou zavázáni a oprávněni společně a nerozdílně. Zákonodárce však připouští i možnost, aby se manželé vzájemně dohodli případně na odlišném uspořádání, než jaké bylo popsáno.¹¹¹

Pokud některý (nejméně jeden) z manželů oplývá právem nakládat domem nebo bytem, kde je umístěna rodinná domácnost, přičemž je tento dům nebo byt nezbytný pro zabezpečení bydlení manželů nebo rodiny, je třeba se vyvarovat všeho, co by mohlo takové bydlení ohrozit. Mezi takové hrozby by mohlo patřit například to, kdy by manžel takové obydlí zcizil¹¹² nebo případně k takovému obydlí manžel zřídil právo, jehož výkon by byl neslučitelný s bydlením manželů nebo rodiny.¹¹³ Případné jednání bez písemného souhlasu druhého z manželů by se opět stalo důvodem pro možnost dovolat se neplatnosti takového právního jednání.¹¹⁴

Novotný a kol. pak dále dodávají, že analogicky platí právní úprava v této oblasti také pro takové případy, kdy manželům svědčí společné nájemní právo k domu nebo bytu, kde se nachází rodinná domácnost, přičemž by se jeden z manželů z určitého důvodu rozhodl k tomu, že tento nájem ukončí, případně jej omezí tak, že to nebude korespondovat se zajištěním potřebného bydlení. Také v takovém případě vyvstává možnost druhého manžela dovolávat se relativní neplatnosti takového jednání.¹¹⁵

Zákonodárce navíc připouští i možnost alternativní dohody manželů nebo snoubenců, a to za předpokladu, že taková dohoda nebude v konečném důsledku

¹¹¹ Občanské právo hmotné. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekvpravu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

¹¹² a tedy jednal bez písemného souhlasu druhého manžela

¹¹³ řešením by bylo to, kdyby zajistil manželovi nebo rodině adekvátní obdobné bydlení

¹¹⁴ Občanské právo hmotné. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekvpravu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

¹¹⁵ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 77 a dále

příčinou zhoršení celkového postavení nezletilého nesvéprávného dítěte, které v obydlí rodiny žije. Také není možné, aby taková dohoda negativně poznamenala práva třetích osob, které s takovou dohodou bezprostředně nesouhlasily. Dohoda i souhlas třetích osob musí být ve formě písemné.¹¹⁶

Specificky je kromě toho upravena také otázka bydlení poté, co dojde k zániku manželského svazku. V takovém případě je navíc nezbytné rozlišovat mezi případy úmrtí manžela a případy rozvodu manželství. Legislativce této problematice věnuje poměrně značnou pozornost, proto detailně upravuje také situaci týkající se bydlení v těchto specifických situacích. Vzhledem k rozsahu této práce však již této problematice nebude věnována bližší pozornost.

Ve vztahu k třetím osobám je dále důležité zmínit, že v případě trvalého opuštění domácnosti, je toto možným důvodem k podání výpovědi nájmu z bytu (který manželé pronajímají), a to hlavně v případě, kde následně bude takový byt jeden z manželů využívat k vlastnímu bydlení. Aby v takovém případě nedocházelo ke zneužívání, je zde nutné splnit podmínku, že manželství se musí nacházet v rozvodu, nebo alespoň být podán návrh na rozvod manželství.

Pro zásah do bydlení, který je podmíněn souhlasem druhého manžela, musí být stvrzen uvedeným souhlasem v písemné podobě. Je tedy nutná i zvýšená pozornost ze strany třetích osob, která by chtěla např. jako nájemce uzavřít s manželi nájemní smlouvu. Tato osoba by si měla zjistit, jako podstatné informace, zda pronajímatel je v manželském vztahu, a tedy zda se v bytě nenachází rodinná domácnost. Vzhledem k tomu, že již není povinnost v osobních dokladech uvádět rodinný stav, je toto zjišťování velmi komplikované.¹¹⁷

3.7 Domácí násilí

V následující podkapitole je třeba se pozastavit rovněž u otázky domácího násilí v kontextu manželského majetkového práva. Jedná se o aktuální otázku, jelikož

¹¹⁶ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 77 a dále

¹¹⁷ KŘEČEK, Stanislav. *Nájemní a družstevní bydlení podle nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích*. Praha: Leges, 2014.

domácí násilí je fenoménem, který ve společnosti v průběhu času narůstá. Proto mu věnuje svou pozornost také občanské právo, kdy v ust. § 751 NOZ je zakotveno zvláštní ust. proti domácímu násilí, které se nezaměřuje výlučně na manželské vztahy, ale i na vztahy jiných osob sdílejících rodinnou domácnost.¹¹⁸ Obecně přitom pojem domácího násilí z terminologického hlediska označuje takové chování, které u oběti tohoto jednání záměrně vyvolává strach, násilník využívá své moci k tomu, aby si něčeho u oběti vynutil. Takové jednání může být charakteru psychického, fyzického, ale také ekonomického, sexuálního nebo sociálního.¹¹⁹

Ochrana proti domácímu násilí je zabezpečena prostřednictvím ust. § 199 platného zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kde je upraven trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí. Postih jednání, které naplňuje znaky domácího násilí v trestněprávní oblasti představuje důležitou součást prevence proti tomuto jednání. Policejní orgány a soud mohou v případě nutnosti okamžitě proti tomuto jednání zasáhnout, čemuž slouží institut vykázání násilníka z domu nebo bytu na určitou dobu, který je upraven prostřednictvím ust. § 44 až § 47 platného zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pro aplikaci tohoto institutu v praxi je nezbytné naplnění několika dílčích podmínek, důležité je, aby bylo uložení tohoto opatření skutečně nezbytné za účelem ochrany života, zdraví, práv a svobod ohrožené osoby.¹²⁰

Jak již bylo zmíněno, tak NOZ začlenil do svého ust. § 751 speciální úpravu mezi manžely, kdy je v potaz bráno pravidlo, že v případě, kdy se stane bydlení manželů pro některého z nich nesnesitelné z důvodu domácího násilí, které směřuje vůči němu, případně pak vůči jinému členovi domácnosti, má soud možnost na základě návrhu oběti vykázat viníka na určenou dobu z obydlí. Stejný postup se navíc vztahuje i na rozvedené manžele nebo na případ, kdy manželé společně bydlí na jiném místě, než kde se nachází rodinná domácnost. Doba

¹¹⁸ NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1, s. 95

¹¹⁹ VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí: právní stav k 1.1.2016*. 3. přepracované vydání. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-904564-5-7, s. 26-27

¹²⁰ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0, s. 27

vykázání činí maximálně 6 měsíců, může být prodloužena. Zde může dojít i k jistému omezení vlastnického práva, jelikož může dojít k vykázání jednoho z manželů, který je výhradním vlastníkem nemovitosti, kde se nachází rodinná domácnost. Podle souvisejícího ust. § 753 NOZ je navíc přiznáno právo domáhat se ochrany proti domácímu násilí i dalším osobám, které žijí společně s (rozvedenými) manžely v rodinné domácnosti.

4 Manželské majetkové právo v mezinárodním právu soukromém

V této čtvrté kapitole diplomové práce bude bližší pozornost věnována problematice manželského majetkového práva v kontextu mezinárodního práva soukromého. Zmíněny tedy budou důležité prameny evropského a mezinárodního práva a poté také důležitá právní úprava v tuzemském právním řádu.

Nejprve je vhodné v krátkosti vymezit pojem mezinárodního práva soukromého. Obecně je přitom v rámci mezinárodního práva utvářen soubor právních pravidel, která upravují chování států a jiných subjektů mezinárodního práva¹²¹ v jejich mezinárodních vztazích. Tento specifický obor se tedy zaměřuje na takové právní vztahy, které vznikají v důsledku interakcí subjektů s právně vymezeným vztahem vůči státům, přičemž mezinárodní právo soukromé upravuje vzájemné vztahy soukromých subjektů z rozličných států.¹²² Za subjekty mezinárodního práva Grinc označuje suverénní státy, mezinárodní organizace, jednotlivce¹²³, ale také případně i některé další subjekty.¹²⁴

V oblasti manželského majetkového práva je možné mezinárodní prvek spatřovat zejména v situacích, kdy dojde k uzavření manželství mezi osobami s odlišnou státní příslušností, případně pak některý z manželů přebývá v jiném státě. Také by se však mohlo jednat o situaci, kdy se majetek manželů nachází v jiném státě. V takových případech tedy hovoříme o věci s mezinárodním prvkem. Role tohoto mezinárodního prvku přitom v průběhu času narůstá společně se zvyšující se přeshraniční mobilitou obyvatelstva.

¹²¹ kupříkladu mezinárodních organizací, případně rovněž jednotlivců

¹²² SMOLÍK, Josef. *Úvod do studia mezinárodních vztahů: vybraná témata*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. ISBN 978-80-7509-063-8, s. 15

¹²³ fyzické osoby a soukromé právnické osoby

¹²⁴ GRINC, Jaroslav. *Právo pro politology*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2921-3, s. 89

4.1 Prameny evropského a mezinárodního práva

Zde je třeba představit také důležité prameny evropského a mezinárodního práva, které upravují oblast manželského majetkového práva. Obecně přitom platí, že soudní orgány jsou povinny preferovat v rámci své činnosti přímo aplikovatelnou normu EU před vnitrostátními pravidly. Důležitým milníkem se v této oblasti stal rok 2016, kdy došlo v rámci EU k přijetí nařízení ve vztahu k majetkovým poměrům v mezinárodních manželstvích, jehož cílem je pomoci párům s každodenní správou majetku a s jeho rozdělením v případě rozvodu nebo úmrtí jednoho z manželů.¹²⁵ Nařízení v rámci posílené spolupráce přijalo celkem 18 zemí EU.¹²⁶ Další členské země EU mají navíc možnost se k tomuto nařízení kdykoli připojit. Toto nařízení je aplikovatelné od konce ledna roku 2019.¹²⁷¹²⁸

Roli tohoto nařízení je možné spatřovat v tom, že poskytuje mezinárodním manželstvím právní jistotu a umožňuje rovněž snížení nákladů právních řízení díky tomu, že účastníci budou správně informováni o tom, v jaké zemi EU by se při řešení svých majetkových záležitostí měly obrátit na soud, a které vnitrostátní právo by se mělo v daném případě uplatnit.¹²⁹ Benefitem je rovněž zjednodušení uznávání a výkonu rozhodnutí v majetkových záležitostech vydaných v jiné zemi EU. S přihlédnutím ke skutečnosti, že majetek páru musí být v případě rozvodu nebo úmrtí rozdělen, zjednodušuje toto nařízení rovněž uplatňování pravidel EU pro přeshraniční rozvody a dědická řízení.¹³⁰

Vhodné je také zmínit, že v této oblasti sehrávají roli také určité mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je naše země vázána,

¹²⁵ jedná se o nařízení (EU) 2016/1103 o příslušnosti, rozhodném právu a uznávání výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství

¹²⁶ konkrétně se jedná o Švédsko, Belgie, Řecko, Chorvatsko, Slovinsko, Španělsko, Francie, Portugalsko, Itálie, Malta, Lucembursko, Německo, Českou republiku, Nizozemsko, Rakousko, Bulharsko, Finsko a Kypr

¹²⁷ za předpokladu přijetí nařízení o majetkových důsledcích registrovaného partnerství

¹²⁸ Majetkové poměry v manželství. *Europa.eu* [online]. 2021 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/559/CS/matters_of_matrimonial_property_regimes

¹²⁹ platí, že při neexistenci dohody o volbě práva je právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství (kromě dalších zákonných kritérií uvedených v rámci Nařízení) právo státu, v němž mají manželé první společný obvyklý pobyt po uzavření manželství, nebo pokud takový stát není, resp. státu, jehož jsou oba manželé v době uzavření manželství státními příslušníky, nebo pokud takový stát není, případně pak takového státu, k němuž mají oba manželé v době uzavření manželství s přihlédnutím ke všem okolnostem nejužší vazbu.

¹³⁰ Majetkové poměry v manželství. *Europa.eu* [online]. 2021 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/559/CS/matters_of_matrimonial_property_regimes

jelikož tyto smlouvy díky tomu představují nedílnou součást tuzemského právního řádu. V případě, kdy se úprava poskytnutá touto mezinárodní smlouvou dostává do kolize s českým zákonem, pak má přednost tato uzavřená mezinárodní smlouva. Příkladem takové platné mezinárodní smlouvy by mohla být smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů v občanských, rodinných a trestních věcech č. 63/1990 Sb., kde se této problematice věnuje konkrétně článek 27.¹³¹

4.2 Právní úprava v českém právním řádu

V rámci této podkapitoly diplomové práce budou vyjasněny také hlavní právní předpisy, které jsou základem právní úpravy manželského majetkového práva s mezinárodním prvkem v českém právním řádu. Ústředním pramenem této úpravy je přitom v tuzemském prostředí takzvaná zbytková norma, která nalézá své uplatnění v případech, kdy přímo aplikovatelné předpisy EU nebo mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika vázána, neposkytnou odlišnou úpravu. Celkově přitom v této oblasti platí, že kolizní normy, které jsou zahrnuty v dílčích právních předpisech, jsou neutrální a také autonomní vzhledem k politickému a ekonomickému systému. Proto jsou také poměrně stabilní a není nezbytné je často novelizovat.¹³²

Ústředním právním předpisem je v českém právním řádu platný zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Tento právním předpis se stal účinným na počátku roku 2014 a člení se na celkem 9 dílčích částí. Z hlediska tématu této práce je podstatná zejména Hlava V., kde se zákonodárce věnuje problematice majetkových poměrů mezi manžely, jedná se o ust. § 49 odst. 3 tohoto předpisu. Kromě toho je důležité také ust. § 2 tohoto předpisu, kde je zakotvena podoba vztahu tohoto zákona k právu EU a mezinárodním smlouvám.

¹³¹ konkrétně se jedná o Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 63/1990 Sb., o sjednání Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů v občanských, rodinných a trestních věcech

¹³² KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; PFEIFFER, Magdalena; RŮŽIČKA, Květoslav a VYBÍRAL, Petr. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. *Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk)*. Pízeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-889-1, s. 52

Základ české právní úpravy je přitom možné spatřovat již v samotné ústavní rovině, konkrétně se jedná o zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, kdy jsou ústřední hodnoty českého státu a právního řádu garantovány již v rámci Preambule Ústavy ČR. Na Ústavu ČR navazuje také úprava provedená zákonem č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, jejímž prostřednictvím je garantováno mimo jiné uznání a ochrana základních přirozených práv člověka a společně s tím rovněž je garantována ochrana poskytovaná rodině a rodičovství.

Ústředním pramenem právní úpravy je přitom v současnosti již opakovaně zmiňovaný NOZ. Tento právní předpis je rozdělen do celkem 5 částí, na otázky rodinného práva se zaměřuje druhá část, zakotveny jsou zde rovněž otázky majetkového práva manželů. Jedná se primárně o Hlavu I., kde jsou obsažena ust. § 708 až ust. § 753. Kromě toho Hrušáková a kol. upozorňují na skutečnost, že velmi významná je vzhledem k této problematice také první část NOZ, kde jsou upraveny stěžejní instituty týkající se člověka, rodiny a rodinného života.¹³³

Stranou zájmu však nelze zcela ponechat ani některé další důležité právní předpisy, které se této problematice dotýkají. Důležitá východiska týkající se uzavírání manželství poskytuje také platný zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, kde jsou stanovena mimo jiné pravidla týkající se uzavírání sňatku cizincem na území naší země a také přehled důležitých podkladů, které je třeba v této souvislosti doložit. Určitá východiska poskytuje také platný zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. Procesními otázkami manželství se zabývá již zmíněný OSŘ a také zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Vynechat nelze ani úpravu platného zákona č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci EU, jehož adresáty jsou osoby, které nedisponují dostatečnými finančními prostředky za účelem prosazení svého práva u soudu v druhé zemi EU.

¹³³ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka; HRUŠÁKOVÁ, Milana a WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. 3. vydání. *Academia iuris* (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-877-1, s. 12

5 Srovnání s rakouskou právní úpravou

V této kapitole diplomové práce bude provedeno také krátké srovnání tuzemské právní úpravy v oblasti manželského majetkového práva s rakouskou právní úpravou. Manželské majetkové poměry jsou v této zemi upraveny prostřednictvím rakouského občanského zákoníku (ABGB). Zákoník ABGB byl vyhlášen dne 1.6.1811 a byl dokonce platný i na našem území, a to do roku 1951. Tato právní úprava je v Rakousku platná do dnes, ovšem byla již částečně novelizována.¹³⁴

Nicméně této problematice se v Rakousku dále dotýká také manželský zákon (Ehegesetz), který je v platnosti od konce 30. let 20. století a věnuje se tématu vypořádání mezi manžely po zániku manželského svazku.

V rámci novelizací ABGB bylo postupně docíleno větší rovnoprávnosti mezi mužem a ženou, kdy z historického pohledu byl vždy nadřazen muž. Rovněž byly zrušeny pojmy jako věno, obvěnění, jitřní dar a vdovský plat. Věno bylo určeno manželovi, které obdržel od manželky (či jiné osoby), aby se mu tímto snížily náklady, které měl spojené se vznikem manželství. Věno bylo v moderním pojetí přetvořeno do pojmu vybavení. Obvěnění bylo naopak určeno manželce za účelem podpory rozšíření rodiny potomky. Specifickým pojmem byl jitřní dar, který byl poskytován manželem své nové manželce, a to hned první ráno po svatbě.¹³⁵

Specifikem úpravy v této zemi je, že po uzavření manželského svazku dochází automaticky ke vzniku režimu oddělených jmění (Gütertrennung, ang. separation of property). Nicméně dlužno dodat, že nejde o zcela oddělená jmění, tento institut by bylo možné spíše přirovnat ve skutečnosti tuzemskému institutu vyhrazení vzniku SJM ke dni zániku manželství. Proto jej nelze spojovat s českým režimem oddělených jmění v pravém slova smyslu. Klein v tomto směru podotýká, že jde o režim oddělených jmění spíše podle jména.¹³⁶ Důležité je s ohledem na zkoumané téma ust. 1237 ABGB, kde je zakotveno, že v případě, že nedošlo mezi manžely

¹³⁴ KOZIOL, Helmut; BYDLINSKI, Peter; BOLLENBERGER, Raimund. *Kurzkomentar zum ABGB*. Vídeň: Springer, 2005.

¹³⁵ KOZIOL, Helmut; BYDLINSKI, Peter; BOLLENBERGER, Raimund. *Kurzkomentar zum ABGB*. Vídeň: Springer, 2005.

¹³⁶ KLEIN, Šimon. Zákonný manželský majetkový režim z komparativního hlediska. *Notářská komora České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_628-zakonny-manzelsky-majetkovy-rezim-z-komparativniho-hlediska

ke sjednání odlišné úpravy, pak platí to, že si každý z nich ponechává svůj majetek, který získal před uzavřením manželství. Na hodnoty, které byly nabyty v průběhu trvání manželského svazku, přitom nemá druhý z manželů za dobu trvání svazku nárok. Jak tedy plyne z této dikce, v rámci rakouského manželského majetkového práva platí, že v průběhu trvání manželského svazku existují v zásadě dvě oddělená jmění (díky tomuto v Rakousku častěji dochází k věnování darů mezi manželi), jinak je tomu však při zániku svazku. V situaci, kdy by dohodou (či společnou investicí) došlo k získání společného majetku, má tento majetek formu podílového spoluvlastnictví, kdežto v naší právní úpravě by se jednalo o bezpodílové spoluvlastnictví. Možnost změny se však nabízí díky možnosti uzavřít tzv. svatební smlouvu.

Svatební smlouvou je možné upravovat majetkové uspořádání vztahu v manželství a následné dědictví. Stejně jako u nás jsou v takovém případě smluvními stranami manželé či snoubenci (u snoubenců musí dojít k uzavření manželství) a dohoda musí být v písemné formě – notářský zápis. Rakouská právní úprava rozlišuje dva podobné pojmy, a to svatební smlouva a manželská smlouva. U manželské smlouvy se jedná o právní úpravu rodinných vztahů, tedy projev vůle společného žití, založení rodiny, vychovávání dětí. Kdežto svatební smlouva upravuje, jak bylo již uvedeno, majetkové vztahy.¹³⁷

V rámci svatební smlouvy je možné majetkové vztahy upravit buď mezi živými, nebo pro případ smrti (pokud není jasně specifikováno, považuje se pro případ smrti). Při úpravě mezi živými, se jedná o úpravu platnou již za života obou manželů. V situaci uzavření dohody pro případ smrti, se za života nic nemění a k uplatnění smlouvy dojde až v případě úmrtí jednoho z manželů. Zde pak při úmrtí dojde ke spojení majetků obou manželů, od tohoto se odečtou dluhy a zbytek se rozdělí na dvě poloviny. Jedna polovina připadne druhému manželovi a zbytek bude předmětem dědického řízení.¹³⁸

ABGB dává manželům možnost uzavřít i tzv. vzájemnou závěť, kde mohou za dědice určit jeden druhého, tedy vzájemně, samozřejmě je možné v rámci této

¹³⁷ RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch*. 2. vydání. Vídeň: Manz, 1992, 2. svazek.

¹³⁸ RUMMEL, Peter. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch*. 2. vydání. Vídeň: Manz, 1992, 2. svazek.

úpravy určit dědicem i třetí osobu, pak se buď jednat o společnou závěť. V případě, že vzájemnou závěť uzavřou oba manželé, může jí pak jednostranně jeden z manželů vypovědět, aniž by automaticky došlo k vypovězení i závěti druhého manžela.

V rakouském právu tedy platí, že pokud existují dvě oddělená jmění, mohou manželé v podstatě volně disponovat se svými majetkovými hodnotami. Je však třeba myslet na určité výjimky. První z výjimek se dotýká možnosti omezení nakládání s nemovitostmi či věcnými právy na základě dohody o zákazu převodu nebo zatížením ve prospěch druhého manžela. V případě zápisu v pozemkové knize je potom možné takové omezení vymáhat v praxi také vůči třetím osobám. Důležitý je tedy souhlas druhého z manželů. Druhá výjimka se vztahuje ke společně nabytému podílu v bytovém družstvu, pak mohou manželé nakládat s majetkem, užívat jej a zatěžovat pouze společně. Také při převodu podílu v bytovém družstvu se situace neobejde bez zajištění souhlasu druhého z manželů.

Pokud jde o úpravu problematiky právního jednání, pak obecně platí, že si každý z manželů samostatně odpovídá za své závazky. Platí však, že pokud jeden z manželů nedisponuje žádným příjmem, tak představuje zástupce druhého z manželů při uskutečňování každodenních právních jednání, která se konají ve prospěch společné domácnosti. Důležitým pravidlem přitom je, že taková jednání současně nepřesahují životní úroveň manželů. Takové pravidlo navíc neplatí v situaci, kdy manžel provedl oznámení vzhledem ke třetí straně, že si výslovně takové zastoupení nepřeje. Pakliže příjmem disponují oba manželé, pak se dle rakouské úpravy smluvním partnerem a dlužníkem stává pouze jednající manžel.¹³⁹

Podle rakouské úpravy dále platí, že v případě, kdy dojde k zániku manželského svazku z jiného důvodu, než jakým je úmrtí jednoho z manželů, proběhne následně vypořádání a rozdělení věcí, které byly v průběhu manželství užívány oběma manžely. Rozdělení proběhne rovněž v případě úspor, které byly během manželství naspořeny. Vypořádat je třeba rovněž manželskou domácnost a její vybavení (ačkoliv se nachází ve výlučném vlastnictví některého z manželů) a i

¹³⁹ Páry v Rakousku. *Couples in Europe* [online]. 2024 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: <https://www.coupleseurope.eu/cs/pary-v-rakousku>

věcná práva k nemovité věci. Toto platí v situaci vzájemné dohody manželů, v případě závislost druhého z manželů na užívání pro zajištění základních životních potřeb, nebo pakliže taková potřeba vyvstává u společného dítěte.¹⁴⁰

Naopak některé hodnoty zůstávají ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů. Konkrétně se jedná o takové hodnoty, které byly přineseny do manželství jedním z manželů, věci získané dědictvím nebo darováním, věci sloužící osobní potřebě jednoho z manželů nebo hodnoty důležité k výkonu jeho profese. Dále sem patří také majetek společnosti nebo majetkové účasti na podnikání, co nezahrnuje podíly, s nimiž je spojen ryze investiční charakter.¹⁴¹

Pokud manželský svazek zaniká, pak jsou vypořádávány také dluhy, které jsou spojeny s vypořádávaným majetkem. Podle Kleina se jedná konkrétně o dluhy, které vznikly v rámci obstarávání, zhotovování nebo údržby těchto věcí. Naopak sem nespádají dluhy vzniklé např. za účelem pokrytí životních výdajů. V případě insolvence jednoho z manželů tvoří nárok na vypořádání součást majetkové podstaty, vypořádání je vypláceno v peněžních prostředcích.¹⁴²

V rakouské úpravě jsou v případě rozvodu rozlišovány dva případy, rozvod na základě viny a z jiných důvodů. V takovém případě se ze zákona ruší uzavřená satební smlouva. Jak napovídá, tak z důvodů viny se jedná o případy, kdy jeden z manželů svých jednáním zapříčiní rozvrat manželství, kdy již nelze očekávat jeho obnovu. V případě jiných důvodů, jde o obecné důvody vedoucí rovněž k rozvratu manželství (dohoda, nakažlivá choroba, duševní porucha). V případě rozvodu a vypořádání majetkových vztahů je v první řadě dávana přednost vzájemné dohodě. Pokud k dohodě nedojde a zánik je přičítán zavinění – oboustranné, či bez zavinění, při rozvodu dojde k rozdělení majetku tak jak bylo před manželstvím (plus přírůstky). Pokud je na vinně jeden manžel (či má výraznější podíl na vině), druhý manžel může zvolit jednu z možností, a to stejný

¹⁴⁰ KLEIN, Šimon. Zákonný manželský majetkový režim z komparativního hlediska. *Notářská komora České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_628-zakonny-manzelsky-majetkovy-rezim-z-komparativniho-hlediska

¹⁴¹ Páry v Rakousku. *Couples in Europe* [online]. 2024 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: <https://www.coupleseurope.eu/cs/pary-v-rakousku>

¹⁴² KLEIN, Šimon. Zákonný manželský majetkový režim z komparativního hlediska. *Notářská komora České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_628-zakonny-manzelsky-majetkovy-rezim-z-komparativniho-hlediska

postup jako v již uvedeném případě, nebo může požadovat, aby zůstala v platnosti práva, která mu náleží ze smlouvy pro případ smrti – tato varianta bude spíše uplatněna tou stranou, která do manželství vnesla menší majetek.¹⁴³

¹⁴³ KOZIOL, Helmut; BYDLINSKI, Peter; BOLLENBERGER, Raimund. *Kurzkomentar zum ABGB*. Vídeň: Springer, 2005.

6 Závěr

Diplomová práce se zaměřovala na otázku manželského majetkového práva a jejím základním cílem byla analýza platné právní úpravy v oblasti manželského majetkového práva, na jejímž základě jsou posléze zformulovány odpovídající náměty *de lege ferenda*. Dílčím cílem práce bylo navíc vymezení základních pojmů z oblasti manželského majetkového práva a jejich podrobnější vysvětlení. V první kapitole této práce byly vymezeny základní termíny a východiska tématu této práce, definován byl pojem manželství, manželé, dále pak také základní východiska manželského majetkového práva a institutu společného jmění manželů. Druhá kapitola diplomové práce provedla stručný exkurz do problematiky vývoje právní úpravy v oblasti majetkového práva, a to se zaměřením na právní úpravu mezi roky 1964 a 2013. Ve třetí kapitole této diplomové práce byla v návaznosti na to provedena komplexní analýza platné právní úpravy manželského majetkového práva v tuzemském prostředí, zejména byly analyzovány jednotlivé režimy správy SJM, dále jsem se věnoval stručně také problematice ochrany třetích osob, bydlení manželů i otázce domácího násilí v manželských vztazích. Čtvrtá kapitola diplomové práce zmínila zakotvení manželského majetkového práva v českém právním řádu, evropském i mezinárodním právu. V páté kapitole diplomové práce jsem provedl stručnou komparaci základních rysů manželského majetkového práva s platnou úpravou v rakouském právním řádu.

Manželské majetkové právo prošlo v tuzemském prostředí poměrně dlouhým vývojem, nejedná se tedy o žádnou novinku, která by byla vnesena do českého právního řádu prostřednictvím NOZ účinného od roku 2014. Ke značným změnám přitom v této oblasti došlo společně s přijetím zákona č. 40/1964 Sb., který zavedl institut bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Úprava této problematiky však byla vlivem celkových specifik doby i vlivem společenských poměrů poměrně stručná. Následně pak takzvaná Velká novela v roce 1998 rovněž přinesla určité změny a došlo ke vzniku institutu společného jmění manželů. Navzdory určitým změnám byla však nadále právní úprava této problematiky poměrně omezená a nebyla schopná reagovat na značnou komplexnost tohoto důležitého institutu. Součástí SJM se postupně stával stále větší rozsah majetkových hodnot,

zákonodárce nebyl schopen dostatečně reagovat ani na správu těchto hodnot. Platná právní úprava se stávala stále více nevyhovující, důležitým vodítkem pro vyřešení některých sporných a nejasných otázek se proto často stávala rozhodovací praxe Nejvyššího soudu.

Velmi významný přelom znamenalo pro oblast manželského majetkového práva přijetí současného NOZ, který se stal účinným od počátku roku 2014. Úprava SJM se z hlediska obsahového změnila a díky jejímu přesunu do rodinného práva se stalo možným lepší navázání tohoto institutu na širší úpravu manželského majetkového práva. Úprava se rozšířila, zavedena byla nová pravidla a proběhly také koncepční změny. Mezi ně patří typicky kupříkladu výslovné zavedení tří samostatných režimů SJM, dále pak omezení rozsahu dluhů spadajících do SJM, ale také kupříkladu větší důraz na ochranu práv třetích osob. Navzdory tomu zůstal základní charakter úpravy SJM zachován. Současná podoba SJM si přitom nadále zachovává mnoho společných znaků s dřívější úpravou bezpodílového spoluvlastnictví manželů. K problematice se nadále vyvíjí také judikatorní praxe.

Celkově je možné zhodnotit stávající platnou právní úpravu v oblasti manželského majetkového práva za odpovídající současné době a potřebám moderní společnosti. Nicméně žádná právní úprava není zcela prosta chyb a slabých míst. Na tomto místě je proto třeba na bázi daných zjištění také navrhnout vhodné náměty de lege ferenda týkající se manželského majetkového práva. Z provedené analýzy podle mého názoru vyplynulo, že z hlediska ochrany SJM je patrně nejméně vhodným režimem zákonný režim. Proto by bylo možné z hlediska námětů na změnu právní úpravy zvážit zavedení toho, že zákonný režim by byl zaměřen pouze na manžele nepodnikající. Pakliže by se nejméně jeden z manželů rozhodl zahájit podnikání, pak by bylo možné zavést do NOZ to, aby se manželé v takovém okamžiku dohodli na režimu oddělených jmění, případně došlo k uzavření smlouvy v rámci tzv. smluveného režimu (opět ve formě veřejné listiny). Taková změna by byla důležitá nejen v rámci ochrany společného jmění, posílila by také ochranu jmění manžela-nepodnikatele. A konečně třetí osoby by měly možnost zjistit z veřejného rejstříku stav úpravy majetkových vztahů manželů.

Podle mého se de lege ferenda nabízí také změna v podobě uzákonění specifického čtvrtého režimu SJM, jednalo by se o určitý podnikatelský režim, který by se vztahoval na manžele, z nichž nejméně jeden chce zahájit podnikání. Tento režim bude uzavřen předtím, než dojde k zahájení podnikatelské činnosti, prostřednictvím smlouvy bude nastavena míra případných zásahů do SJM. Také v jejím rámci bude zahrnut souhlas manžela-nepodnikatele s užitím určité části SJM k podnikatelské činnosti druhého z manželů, resp. vzájemný souhlas s užitím společného majetku. Také by bylo vhodné do takové smlouvy zakotvit například ust. o podílu ze zisku manžela-podnikatele, který bude plynout do SJM.

V případném zavedení tohoto specifického režimu vidím určité konkrétní výhody. Patří mezi ně primárně určité zjednodušení stávající úpravy, která nemusí být zcela jasně srozumitelná a kromě toho je spojena s určitou administrativní náročností. Tuto náročnost je kupříkladu možné spatřovat v množství nezbytných právních kroků, které je třeba učinit v souvislosti s podnikáním v manželství. Proto je v současnosti de lege lata tato otázka poměrně komplikovaná a klade na manžele značné nároky z hlediska vyhovění zákonným požadavkům. Proto by de lege ferenda mohlo alespoň částečně řešení této situaci napomoci zavedení zmíněného specifického a jednoznačného režimu.

V krátkosti je možné zmínit také praktický případ, kdy by následně jeden z manželů takovou smlouvu o podnikatelském režimu odmítl. Řešením by se v takové situaci mohlo stát zavedení tohoto režimu soudní cestou na bázi žádosti podané jedním z manželů. To by se mohlo týkat především situací, kdy by se druhá osoba rozhodla, že bude svému manželovi bez náležitého odůvodnění odpírat možnost výkonu podnikatelské činnosti. Soud by v rámci posuzování situace zohledňoval obecné podmínky a východiska podle NOZ, kdy by byl kladen důraz kupříkladu na zajištění toho, aby na základě úmluvy nedošlo v konečném důsledku k ohrožení životní úrovně rodiny nebo vybavení domácnosti, zajištění obživy a výchovy dětí atd.

Poslední vhodný návrh de lege ferenda se týká režimu zaváděného soudem, který rovněž nalézá za určitých okolností své praktické uplatnění. De lege ferenda by bylo možné v případě tohoto režimu stanovení povinnosti pro soudní orgán, kdy by bylo jeho úkolem zjišťovat, zda je ze strany jednoho z manželů podáván návrh

na stanovení soudního režimu s odůvodněním, že má v úmyslu podnikat on sám, případně pak druhý manžel. Pakliže by byl zjištěný výsledek kladný, měla by být tato skutečnost v rámci soudního rozhodnutí vzata v potaz, případně pak v nezbytných případech by tato okolnost měla vést ke zrušení SJM a jeho nahrazení režimem oddělených jmění. V případě zavedení již zmíněného institutu podnikatelského režimu by zavedl soudní orgán právě tento režim.

Diplomová práce poskytla s ohledem na svůj rozsah co nejkomplexnější analýzu platné právní úpravy v oblasti manželského majetkového práva v tuzemském prostředí. Na základě výsledků této analýzy byly uvedeny také některé náměty de lege ferenda. Proto lze na závěr práce uvést, že byl cíl práce dostatečně naplněn.

7 Seznam použitých zkratek

ABGB	rakouský občanský zákoník
EU	Evropská unie
OZ	Občanský zákoník
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
SJM	společné jmění manželů
ust.	ustanovení

8 Seznam použité literatury

Tištěné prameny

BEZOUŠKA, Petr a PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník: nejdůležitější změny. Právo (ANAG)*. 2013-. Olomouc: ANAG, 2013-. ISBN 978-80-7263-819-2.

BIČOVSKÝ, Jaroslav; HOLUB, Milan a POKORNÝ, Milan. *Společné jmění manželů*. 2. vyd. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-747-8.

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb.

DVOŘÁK, Jan a SPÁČIL, Jiří. *Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře*. 3. vyd. *Právní rukověť (Wolters Kluwer ČR)*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-597-7.

DVOŘÁK, Jan; ŠVESTKA, Jiří a ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016-. ISBN 978-80-7552-187-3.

DRAPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. BECK, 2009, svazek II.

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2.

FIALA, Josef. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právníký slovník*. 3. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

GRINC, Jaroslav. *Právo pro politology*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-2921-3

HENDRYCHOVÁ, Michaela. Rodinné právo se zřetelem k majetkovému právu manželskému. *Obchodní právo*. 2013, č. 2, s. 42.

HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Rodinné právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

CHROMÁ, Marta. *Právní překlad v teorii a praxi: nový občanský zákoník*. Druhé nezměněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4990-0.

KOZIOL, Helmut; BYDLINSKI, Peter; BOLLENBERGER, Raimund. *Kurzkomentar zum ABGB*. Vídeň: Springer, 2005.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka; HRUŠÁKOVÁ, Milana a WESTPHALOVÁ, Lenka. *Rodinné právo*. 3. vydání. *Academia iuris (C.H. Beck)*. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-877-1.

KRÁLÍK, Michal. *Podílové spoluvlastnictví v občanském zákoníku*. 2. vyd. *Beckova edice právní instituty*. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-400-1.

KŘEČEK, Stanislav. *Nájemní a družstevní bydlení podle nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích*. Praha: Leges, 2014.

KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; PFEIFFER, Magdalena; RŮŽIČKA, Květoslav a VYBÍRAL, Petr. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. *Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-889-1.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-503-9.

MALACKA, Michal, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé: základy obecné a zvláštní části*. Praha: Leges, 2019.

MÁLEK, Petr; OŠKRDALOVÁ, Gabriela a VALOUCH, Petr. *Osobní finance*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-5157-7.

MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4580-0.

MELZER, Filip. *Občanský zákoník: velký komentář*. Praha: Leges, 2018. Komentátor. ISBN 978-80-7502-004-8.

NOVOTNÝ, Petr a NOVOTNÁ, Monika. *Nový občanský zákoník*. 2., aktualizované vydání. *Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0432-1.

NOVOTNÝ, P., IVIČIČOVÁ, J., SYRŮČKOVÁ, P., VONDRÁČKOVÁ, P. *Nový občanský zákoník. Rodinné právo*. 2. vyd. Praha: Grada, 2017.

PELC, Vladimír. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. Olomouc: ANAG, 2024. ISBN 9788072638673.

PSUTKA, Jindřich. Společné jmění manželů v judikatorní retrospektivě—aneb stručný příspěvek k problematice kontinuity dřívější rozhodovací praxe v poměrech stávající úpravy. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2022;68(2):67-79.

RADVANOVÁ, Senta a ŠTĚPINA, Jaroslav. *Majetkové otázky v manželství a rodině. Praktické příručky (Orbis)*. Praha: Orbis, 1967.

RONOVSKÁ, Kateřina. *Jak správně pronajmout, prodat, koupit dům či byt. Profi & hobby*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4204-5.

RUMMEL, Peter. Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. 2. vydání. Vídeň: Manz, 1992, 2. svazek.

SPIRIT, Michal. *Úvod do studia práva*. 2. vyd., aktualiz. dle nového občanského zákoníku. *Expert (Grada)*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5280-8.

ŠEVČÍK, Ludvík. *Vyznejte se v rodinném právu: vybrané kapitoly z nového občanského zákoníku*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0221-0.

ŠÍNOVÁ, Renáta a Ondřej ŠMÍD. *Manželství*. Praha: Leges, 2014. Teoretik. ISBN 978-80-7502-046-8.

ŠTĚPÁNOVÁ, Silvie. *Společné jmění manželů a podnikání*. Brno: Computer Press, 2006.

ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan a kol. *Občanské právo hmotné*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. ISBN 978-80-7357-468-0. Svazek I.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., ZUKLÍNOVÁ, M.: *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2014

TOMEŠOVÁ, Jana. Srovnání právní úpravy manželství a nesezdaného soužití – IV. díl, majetkové vypořádání. *Právní prostor*. 2016.

UHLÍŘ, David. *Právní úprava společného jmění manželů. Rodinné listy*. 2011

VESELÁ, Lenka. *Jak bydlet a podnikat v nájmu. Právo pro každého (Grada)*. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-2590-6.

VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí: právní stav k 1.1.2016*. 3. přepracované vydání. Praha: proFem, 2016. ISBN 978-80-904564-5-7.

VRAJÍK, Michal. *Judikatura Nejvyššího soudu z pohledu nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích*. Právo (ANAG). Olomouc: ANAG, c2014. ISBN 978-80-7263-846-8.

ZUKLINOVA, Michaela; PSUTKA, Jindřich. *Spoluvlastnictví a společné jmění manželů*. Praha: Linde Praha, 2012.

Právní prameny

Nařízení (EU) 2016/1103 o příslušnosti, rozhodném právu a uznávání výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 63/1990 Sb., o sjednání Smlouvy mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů v občanských, rodinných a trestních věcech

zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

zákon č. 120/2001 Sb., Exekuční řád

zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci EU, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 18. 1. 1996, sp. zn. I. ÚS 86/95

Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. 6. 1996, sp. zn. 219/95

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2011, sp. zn. 22 Cdo 3569/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 10. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2437/2008

R 36/85; R 26/89; usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1037/2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 7. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2779/2008

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.08.1995, sp. zn. 8 Co 1396/95

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 1999, sp. zn. 33 Ca 166/98

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2016 sp. zn. 22 Cdo 3922/2015

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 5. 2003, sp. zn. 33 Odo 250/2002

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.5.2018, sp. zn. 8 As 230/2017

– 41

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.01.2018, sp. zn. 20 Cdo 5160/2017

Elektronické prameny

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb. (konsolidovaná verze). Nový občanský zákoník [online]. Ministerstvo spravedlnosti, © 2013–2015 [cit. 1. 9. 2023].

KLEIN, Šimon. Zákonný manželský majetkový režim z komparativního hlediska. *Notářská komora České republiky* [online]. 2017 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_628-zakonny-manzelsky-majetkovy-rezim-z-komparativniho-hlediska

Majetkové poměry v manželství. *Europa.eu* [online]. 2021 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/559/CS/matters_of_matrimonial_property_regimes

Manželské majetkové právo. *Maurlegal.cz* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.maurlegal.cz/cs/poradna/prakticke-rady-a-zkusenosti/manzelske-majetkove-pravo/a-143/>

MATZNER, Jiří. Co je to předmanželská smlouva a jaké jsou její důsledky? *Měšec.cz* [online]. 2019 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/co-je-to-predmanzelska-smlouva-a-jake-jsou-jeji-dusledky/>

Občanské právo hmotné. *Člověk v právu* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://clovekvpravu.cz/prirucka/6-obcansky-zakonik-obcanske-pravo-hmotne/6-9-manzelske-majetkove-pravo/6-9-3-spolecne-jmeni-manzelu/6-9-3-1-zakonny-rezim/>

Páry v Rakousku. *Couples in Europe* [online]. 2024 [cit. 2024-07-18]. Dostupné z: <https://www.coupleseurope.eu/cs/pary-v-rakousku>

Podnikání a společné jmění manželů. *BusinessInfo.cz* [online]. 2021 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/podnikani-a-spolecne-jmeni-manzelu-ppbi/2/#predmazelska-smlouva>

Režim oddělených jmění | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 28.09.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/rezim-oddelenych-jmeni-97542.html>

TOMEŠOVÁ, Jana. Rodinná domácnost manželů a její ochrana. In: *PrávníProstor.cz* [online]. 2018 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rodinna-domacnost-manzelu-a-jeji-ochrana>

Vyhrazení vzniku společného jmění na dobu zániku manželství. *Notářská komora České republiky* [online]. 2024 [cit. 2024-07-05]. Dostupné z <https://www.nkcr.cz/sluzby/rodina-majetek-a-ochrana-prav/vyhrazeni-vzniku-spolecneho-jmeni-na-dobu-zaniku-manzelstvi>